

СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК МУНОСАБАТЛАРИ ЎЗБЕКИСТОН — СЕРБИЯ КЎП ҚИРРАЛИ ҲАМКОРЛИГИ ЖАДАЛ РИВОЖЛАНИБ БОРАЁТГАННИНГ АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Сербия Республикаси Президенти Александр Вучичнинг таклифига биноан 7-8 сентябрь кунлари расмий ташриф билан ушбу мамлакатда бўлди.

8 сентябрь кунлари Белграддаги Сербия саройида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевни тантанали кутиб олиш маросими бўлиб ўтди.

Сербия Президенти Александр Вучич давлатимиз раҳбарини самимий қарши олди.

Олий мартабали меҳмон шарафига фахрий қоровул саф тортди. Ҳарбий оркестр ижросида Ўзбекистон ва Сербия давлат мадҳиялари янгради, артиллерия тўпларидан ўн марта ўқ узилиб, тантанали салют берилди.

Давлат раҳбарлари фахрий қоровул сафи олдида ўтиб, расмий делегациялар аъзоларини қутлади.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Сербия Республикаси Президенти Александр Вучичнинг юзма-юз ва расмий делегациялар иштирокидаги музокаралари бўлиб ўтди.

Ўзбекистон ва Сербия ўртасидаги кўп қиррали ҳамкорлигини янада ривожлантиришнинг долзарб масалалари муҳокама қилинди.

Учрашув аввалида давлатимиз раҳбари Сербия етакчисига самимий қабул ва меҳмондўстлик учун миннатдорлик билдириб,

Ўзбекистон Президентининг Белградга илк ташрифи мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда янги босқичнинг бошланиши сифатида тарихга киришини таъкидлади.

Сиёсий мулоқот, парламентлараро алоқалар, савдо-иқтисодий ҳамкорлик ҳамда ишбилармонлик ва гуманитар алмашинувлар фаоллашгани катта мамнуният билан қайд этилди. Келажакда дипломатик ваколатхоналар очилиши ва парламентлараро форум ташкил этилиши муносабатларини янада чуқурлаштиришга хизмат қилиши таъкидланди.

Савдо-иқтисодий ва инвестициявий алоқалар ҳамкорлигининг мустақам пойдевори айланмокда. Йил бошидан буён юқори даражадаги делегациялар иштирокида қатор иқтисодий тадбирлар муваффақиятли ташкил этилди.

Ўзаро савдо ҳажмининг биринчи навбатда талаб юқори бўлган товарлар етказиб беришни кенгайтириш ҳисобига ошириш юқори даражадаги делегациялар иштирокида қатор иқтисодий тадбирлар муваффақиятли ташкил этилди.

Ўзаро савдо ҳажмининг биринчи навбатда талаб юқори бўлган товарлар етказиб беришни кенгайтириш ҳисобига ошириш юқори даражадаги делегациялар иштирокида қатор иқтисодий тадбирлар муваффақиятли ташкил этилди.

Бундан ташқари, келгуси йили Ўзбекистон Белград шаҳрида бўлиб ўтадиган “ЕХРО — 2027” халқаро кўргазмасида ўзининг миллий павильони билан фаол иштирок этиши қайд этилди.

Транспорт ва логистика, енгил ва озиқ-овқат саноати, қишлоқ хўжалиги, фармацевтика, тиббиёт ва рақамли иқтисодиёт каби устувор йўналишларда янги қўшма лойиҳаларни амалга ошириш масалалари кўриб чиқилди. Автомобиль қисмлари, ускуналар, электротехника ва электроника ишлаб чиқариш борасида саноат кооперациясини ривожлантириш учун катта салоҳият мавжудлиги таъкидланди.

Барча келишувларни сифатли амалга ошириш мақсадида 2026-2028 йилларга мўлжалланган саноатда шериклигини ривожлантириш бўйича қўшма ҳаракатлар режаси қабул қилинди.

Худудлараро ҳамкорлигини янада ривожлантириш муҳимлиги хусусида сўз борди. Етакчилар Самарқанд вилояти ва Воеводина автоном ўлкаси ҳамда Самарқанд ва Нови-Сад шаҳарлари ўртасида тўғридан тўғри алоқалар ўрнатилганини олқишладилар.

Гуманитар соҳада таълим, маданият, спорт ва туризм йўналишларида ҳамкорлигини кенгайтириш бўйича ташаббуслар илгари сурилди. Маданият кунлари, кино, театр ва мусика фестивалларини биргаликда ўтказиш ҳамда спорт федерациялари ўртасида тўғридан тўғри алоқаларни ривожлантиришга келишиб олинди.

Тартибли меҳнат миграцияси масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Сербия томони ушбу соҳада тизимли ҳамкорлигини йўлга қўйишга қизиқиши юқори экани қайд этилди. Президентлар ташриф доирасида Меҳнат мобиллиги ва миграцияси тўғрисидаги битим қабул қилинганлиги олқишладилар.

Минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб масалалар, жумладан, кўп томонлама тузилмалар доирасида ўзаро қўллаб-қувватлаш юзасидан ҳам атрофлича фикр алмашилди.

Эришилган келишувлар, қабул қилинган қарор ва битимларни ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш мақсадида кенг қамровли “йўл харитаси” қабул қилинади.

Белград шаҳрида бўлиб ўтган музокаралар якунлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Сербия Республикаси Президенти Александр Вучич Стратегик шериклик муносабатларини ўрнатилиш тўғрисида қўшма декларацияни имзоладилар.

Давлат раҳбарлари ҳузурида икки томонлама ҳужжатлар алмашилди, жумладан:

— Меҳнат мобиллиги ва миграцияси тўғрисида;

— Автомобиль транспортда йўловчи ва юкларни халқаро ташиш тўғрисида;

— Худудлараро ҳамкорлик тўғрисида;

— Қишлоқ ва сув хўжалиги ҳамда қишлоқ жойларни барқарор ривожлантириш соҳаларидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Божхона ишларида ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида;

— Эркин савдо тўғрисидаги битим бўйича музокараларни бошлаш учун ишчи гуруҳ тузиш тўғрисида;

— Қайта тикланувчи энергетика ва “яшил” технологиялар соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Фармацевтика ва биотехнологиялар соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Туризм ва маданий сафарлар соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Ўрта йўлакни қўллаб-қувватлаш борасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Темир йўл инфратузилмаси соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Иқтисодий дипломатия соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Кинематография соҳасида ҳамкорлик қилиш ва қўшма фильмлар ишлаб чиқариш тўғрисида;

— 2026-2028 йилларда маданият соҳасида ҳамкорлик тўғрисида;

— Меҳнат хавфсизлиги ва соғлиқни муҳофаза қилиш соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Ногиронлиги бўлган шахсларни ҳимоя қилиш ва уларнинг жамиятдаги мавқеини қўллаб-қувватлаш соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Ахборот-коммуникация технологиялари соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Рақамлаштириш, электрон ҳукумат ва замонавий технологияларни қўллаш соҳаларидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида;

— Самарқанд вилояти ва Воеводина автоном ўлкаси ўртасида шериклик муносабатларини ўрнатилиш тўғрисида.

Белград шаҳридаги тадбирлар доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевни Сербиянинг олий давлат мукофоти — Катта занжирли Сербия Республикаси ордени билан тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Мамлакатлар ўртасидаги кўп қиррали муносабатларни мустақамлашга қўшган улкан ҳиссаси учун давлатимиз раҳбарига ушбу орденини Сербия Президенти Александр Вучич топширди.

Давлатимиз раҳбари юксак мукофот учун чуқур миннатдорлик билдириб, уни Сербия халқининг Ўзбекистонга бўлган юксак ҳурмати, мустақамлашиб бораётган дўстлик ва икки томонлама муносабатларини янада ривожлантиришга қатъий интилиш рами деб билишини таъкидлади.

Сербия Республикаси ордени хорижий давлатларнинг таниқли арбобларига халқлар ўртасида тинчлик, ҳамкорлик ва ўзаро англашувни мустақамлаш ҳамда республика билан дўстона алоқаларни ривожлантиришга қўшган улкан ҳиссаси учун берилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Сербияга расмий ташрифи доирасидаги тадбирларнинг навбатдагиси Белград кўчаларидан бирига Тошкент номини бериш маросими бўлди.

Етакчилар мазкур қарор бугун стратегик шериклик даражасига қўтарилган Ўзбекистон — Сербия кўп қиррали муносабатларининг жадал ривожланиб бораётганининг ифодаси эканини таъкидладилар.

Тошкент кўчаси халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва меҳр-оқибат ришталарини янада мустақамлашга қатъий

интилишнинг ёрқин рамзига айланишига ишонч билдирилди.

Сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Сербия Республикаси Президенти Александр Вучич қўшма бизнес форумида иштирок этдилар.

Тадбирда икки мамлакатнинг 200 нафардан зиёд расмий ва ишбилармон доира вакиллари, етакчи саноат ва савдо корхоналари раҳбарлари, хусусан, Сербиянинг “Galenika”, “AbelaPharm”, “Gosa FOM”, “YUMCO”, “Luss Textile” каби компаниялари қатнашди.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида самарали ўтган олий даражадаги музокаралар икки томонлама алоқаларда янги саҳифа очганини таъкидлади. Ўзбекистон ва Сербия ўртасида стратегик шериклик муносабатлари ўрнатилгани асосий натижа бўлди.

Ўзаро етказиб бериладиган маҳсулотлар турини кенгайтириш ва божхона тартиб-таомилларини соддалаштириш ҳисобига ўзаро савдо ҳажмининг бир неча баробар ошириш бўйича марра белгиланган. Саноат кооперациясини ривожлантириш мақсадида 2026-2028 йилларга мўлжалланган қўшма ҳаракатлар режаси қабул қилинди.

Ўзбекистон Президенти иқтисодий шериклигини янада ривожлантиришнинг устувор йўналишларини кўрсатиб ўтди. Тўқимачилик ва электротехника маҳсулотлари, автомобиль ва саноат бутловчи қисмларини биргаликда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, фармацевтика препаратларини маҳаллийлаштириш, мева-сабзавот маҳсулотларини чуқур қайта ишлаш, дастурий таъминот ва сунъий интеллект соҳаларида лойиҳаларни амалга ошириш шулар жумласидан.

Мамлакатимиз етакчиси Сербия бизнеси учун юртимизда қўлай инвестиция ва ишбилармонлик муҳитини яратишга ҳамда ҳар бир қўшма лойиҳани амалга оширишда амалий қўмак кўрсатишга тайёригини билдирди.

Яқунда қатор икки томонлама иқтисодий битимлар ва савдо шартномалари имзоланди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Сербияга расмий ташрифи якунланди. Белград шаҳридаги Никола Тесла номидаги халқаро аэропортда олий мартабали меҳмонларни Сербия Республикаси Президенти Александр Вучич ва рафиқаси кузатиб қўйди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН — СЕРБИЯ: ЯНГИ СТРАТЕГИК МАҚСАДЛАР САРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 7-8 сентябрь кунлари Сербия Республикасига амалий мазмунга бой расмий ташрифи икки давлат муносабатларини янги босқичга олиб чиқиш, савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорлигини кенгайтириш ҳамда Ўзбекистоннинг Европа билан алоқаларини янада диверсификациялаш нуктаи назаридан муҳим аҳамият касб этди.

Белград шаҳридаги тадбирлар доирасида мамлакатлар ўртасидаги кўп қиррали муносабатларини мустақамлашга қўшган улкан ҳиссаси учун давлатимиз раҳбарини Сербиянинг олий давлат мукофоти —

Катта занжирли Сербия Республикаси ордени билан тақдирланиши ташрифта ўзгача шуқуҳ бағишлади.

➤ Давоми 2-бетда

БИЗ БУГУН КЕЧАГИДАН КУЧЛИМИЗ

Эртага бундан ҳам кучли бўламиз

Инсон қадри улуғланган юрт

Президентимиз таъкидлаганидек, мустақилликнинг буюк аҳамияти, аввало, инсон қадри ва эркин ҳаётида намоён бўлади. Шу маънода, сўнгги

йиллардаги ислохотларнинг бош мақсади инсоннинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, муносиб ҳаёт кечириши учун зарур шароитлар яратишга қаратилмоқда.

“Инсон қадри учун!” деган эзгу гоя давлат сиёсатининг марказига чиқарилди. Илгари одамларни йиллар давомида

қийнаб келган қатор муаммоларга барҳам берилди.

Энг муҳими, жамиятда ишонч ва хотир-жамлик устуворлик касб этмоқда. Бу эса инсон қадрини улуғлашга асосланган янги Ўзбекистон гошсининг амалий ифодасидир.

➤ Давоми 3-бетда

2026 йил 9 сентябрь, 186-сон

Нуқтаи назар

Улугбек ИНОЯТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатасидаги фракция раҳбари

Ватанимиз истиқлолининг 35 йиллик шодиёнаси бу сафар ҳам миллий жипслигимиз ва ҳамжиҳатлигимизни янги босқичга олиб чиқди. Халқимиз бу йилги байрам тантанасидаги жўшқин ва улғувор дастурларга Янги Тошкент ҳудудида барпо этилган мухташам майдонда гувоҳ бўлди. Давлатимиз раҳбарининг байрам нутқида яқин йилларда халқимизнинг фаровон ва бахтли ҳаётини таъминлашга қаратилган, Ватанимиз тараққиётини янги босқичга олиб чиқишга хизмат қиладиган ўзига хос “йўл харитаси” билан танишдик. Унинг ҳаётийлиги, ҳар ёшга, жамиятнинг ҳар бир қатламига мослангани, қалблардаги ниятларни ҳақиқатга айлантирадиган, инсон қадрини улғушлашга хизмат қиладиган режалардан иборатлигини ҳисобга олиб, ҳаётий дастур дейиш мумкин.

Нутқда одамларнинг розилиги, қучли ижтимоий ҳимоя ва инсон қадри энг олий ўринга қўйилди. Аввало, тизимли ислохотлар туфайли 2026 йил бошида мамлакатда 5,8 фоизни ташкил этган камбағаллик даражаси бугунга келиб 3,9 фоизга тушгани кайд этилди. Мазкур рақамлар ортда миллионлаб оилаларнинг рўзгорига барака кириб, турмуш сифати яхшиланганини аңглаш мумкин.

Сўнгги бир неча йилда ижтимоий ҳимоя тизими тубдан ислоҳ қилинди, “ижтимоий давлат” тамойилларига мослашни бўйича жиддий қадамлар қўйилди.

Биринчи навбатда, янги таҳрирдаги Конституцияда “ижтимоий давлат” мақоми мустаҳкамланди. Бош қонунимизда мамлакатимизнинг “ижтимоий давлат” деб эълон қилиниши шунчаки чиройли сўзлар эмас, балки ҳар бир фуқаро ҳаётига бевоисита таъсир қилувчи муҳим қафолатдир. Натижада давлатнинг ижтимоий мажбуриятларига оид меъёрлари 3 баробар

“**Давлатимиз раҳбари 2030 йилгача ялпи ички маҳсулот ҳажмини 300 миллиард долларга етказиш, аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромадни 10 минг доллардан ошириш, саноатда 2 миллионга юқори даромадли иш ўрни очиш вазифасини ҳам қўйди. Бу рақамлар ортида юз минглаб оилаларнинг фаровонлиги, ёшларимизнинг муносиб иш билан таъминланиши турибди. Иқтисодий ўсиш билан бирга, ижтимоий уй-жойлар қурилиши ва ижтимоий хизматлар сифатининг оширилиши Халқ демократик партияси аъзолари ва хайрихоҳлари фаол қўллаб-қувватлайдиган катта қадамдир.**”

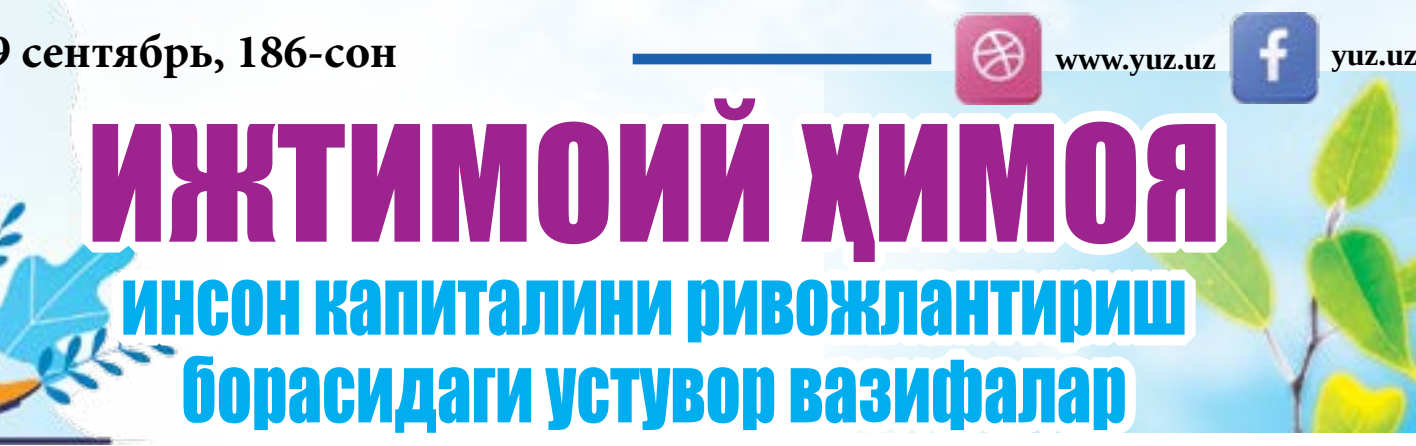
қўпайди. Ижтимоий давлат тамойилининг асл мазмуни ва аҳамиятини инсон ва унинг қадри биринчи ўринга қўтарилганида, яъни давлатнинг бош мақсади ҳар бир фуқарога муносиб ҳаёт шароитини яратиб бериши ва давлат органлари халққа хизмат қилиши шартлиги белгиланганида кўришимиз мумкин.

Бундан ташқари, пенсионерлар, ногиронлиги бўлган шахслар, эҳтиёжманд оилалар ва етим болалар давлат томонидан алоҳида эътибор ва молиявий қўллаб-қувватлов билан қамраб олинishi қафолатланди.

Энг муҳими, тайинланадиган пенсия ва нафақалар миқдори расмий белгиланган минимал истеъмол харажатидадан оз бўлиши мумкин эмас деган тамойил белгиланди.

Иккинчи йирик қадам Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигининг ташкил этилишидир. Илгари ижтимоий хизматлар 6 та вазирлик ва идора ўртасида тарқоқ бўлган. Яъни ёрдамга муҳтож одам қандай ҳолатда кимга ёки қайси ташкилотга мурожаат қилишини аниқ билмасди.

Президентимизнинг Сербияга ташрифи олий даражада ташкил этилгани Тошкент ва Белград ўртасидаги сиёсий ишонч мустаҳкамланиб бораётганини кўрсатади.

Мустақиллик шодиёнаси халқни умумий мақсадлар атрофида бишлаштирувчи энг азиз байрам. Йилларки, Ўзбекистон халқи мустақиллигининг ҳар янги айёмида ўтган даврни ёдга олади, улуғларни эслайди. Келгусидаги катта мақсадлар йўлида руҳан янада бирлашади ва янги режалар тузади.

Йўлга қўйилган янги тизим барча ижтимоий масъулиятни ягона ваколатли органга бишлаштирди. Натижада тарқоқликка чек қўйилиб, тизимли бошқарув институти шаклланди. Энди ҳар бир фуқаро — у пенсионерми, эҳтиёжманд оила вакилими, ёлғиз аёл ёки боқувчисини йўқотган болаларми — ҳамманинг мурожаат қиладиган манзили ҳам, уларга манзилли ёрдам берадиган тизим ҳам аниқ. Ҳозир агентлиكنинг “Инсон” ижтимоий хизматлар марказлари ва маҳалла-лардаги ижтимоий ходимлари орқали ёрдамга муҳтож инсонлар аниқланиб, уларга алоҳида индивидуал дастурлар асосида ёрдам кўрсатилмоқда.

“Ижтимоий ҳимоя ягона реестри”нинг тўлиқ жорий этилиши бу борадаги учинчи катта қадам бўлди. Ижтимоий давлатчиликни мустаҳкамлашда нафақа ҳамда моддий ёрдам тайинлаш жараёнида инсон омили ва бюрократияни камайтириш учун соҳани рақамлаштириш жуда муҳим вазифалардан бири этиб белгиланди. Шу мақсадда “Ижтимоий ҳимоя ягона реестри” жорий этилди. Бу давлат томонидан ёрдамга муҳтож оилалар ва фуқароларни аниқлаш ҳамда уларга ижтимоий нафақа ва ёрдамларни тайинлайдиган ягона электрон ахборот тизимидир. Илгари моддий ёрдам ёки болалар нафақаси олиш учун кўплаб ташкилотлардан маълумотнома йиғиш талаб қилинарди. Мазкур тизим эса инсон омилиси, барча маълумотни электрон тарзда автоматик текширади ва ҳақиқий муҳтож оилаларни белгилайди. Уларга манзилли равишда, инсон омили аралашувисиз ижтимоий ёрдамлар тақсимланади. Бу орқали кейинги йилларда давлат бюджетидан ижтимоий ҳимояга

босим камайди. Бу эса хусусий секторда аёлларни ишга олишга рағбатни кучайтирди. Энг муҳими, “декрет пуллари” инсон омили иштирокисиз, электрон тизим орқали фуқаронинг банк картасига тўғридан тўғри ўтказиб бериладиган шаффоф механизм яратилди. Ушбу ислохот ҳам “ижтимоий давлат” тамойилининг яна бир амалий кўриниши бўлиб, давлат аёлларнинг оналик ҳуқуқини ва меҳнат қафолатини ўз зиммасига олганини аңлатади.

Шунингдек, ижтимоий ёрдамларнинг манзиллилигини таъминлаш мақсадида ижтимоий дафтарлар тизими йўлга қўйилди. Бу юртимизда манзилли ижтимоий ёрдам кўрсатиш ва камбағалликни қисқартириш учун жорий этилган махсус электрон тизим бўлиб, у орқали аҳолининг муҳтож қатламлари аниқланиб, ёрдам кўрсатилмоқда.

Асосийси, тизим орқали моддий ёрдам ёки хизмат олиш учун ойлаб ҳужжат йиғилмайди. Унинг ўрнига “маҳалла еттилиги” хонадонбай юриб, соғлигида муаммоси борлар, ишсизлар, боқувчисини йўқотганлар, даволаниш ва жарроҳлик амалиёти харажатини қоплашга муҳтожлар, ёшларнинг контракт тўловини тўлаб беришдан тортиб, ҳайдовчилик ва касб-ҳунар курсларида бепул ўқитишгача бўлган эҳтиёжмандларни тоифаларига қараб дафтарларга киритади.

Бир сўз билан айтганда, мақсад фақат “пул бериш” эмас, балки инсонни касб-ҳунарга ўргатиш, имтиёзли кредит ва субсидиялар орқали иш билан таъминлаш ҳамда ўз даромадига эга қилишдир. Яъни ижтимоий ёрдамни фақат моддий қўллаб-қувватловчи механизм эмас, балки инсонни

огир вазиятдан олиб чиқиш тизимига айлантириш мақсад қилинган.

Ижтимоий дафтарлар “давлат ҳеч бир фуқаросини муаммоси билан ёлғиз қолдирмайди” деган тамойилни амалда таъминлаб, одамларнинг оёққа туриб олиши учун имконият берапти.

Давлатимиз раҳбари ана шу ишларга қисқача тўхталар экан, халқимиз ҳаётини тубдан яхшилайдиган янги 7 та миллий дастур амалга оширилишини маълум қилди.

Биринчи дастур билан билим ва малака келгуси тараққиётимизнинг асосий капиталига айлантириш мақсад қилинган. Билим ва малака янги ренессанс пойдевори ва миллий тараққиётнинг бош капиталидир. Бугун шиддат билан ўзгараётган дунё саҳнаси ҳам давлатнинг қудратини белгилловчи асосий мезон унинг табиий бойликлари, хомашёси ёки моддий ресурслари эмас, балки айнан инсон омили, унинг интеллектуал салоҳияти ва замонавий малакаси эканини кўрсатмоқда.

Бу шунчаки ислохот эмас. Бу — миллий тафаккурини тубдан ўзгарирадиган, янги Ўзбекистоннинг Учинчи Ренессанс пойдеворини қурадиган тарихий ва умум-миллий ҳаракатнинг бошланиши.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси учун таълим нафақат билим бериш тизими, балки ҳуқуқлар ва имкониятлар тенглигини таъминлаш, ҳар бир инсон учун муносиб ҳаёт кечириш имкониятини яратишнинг энг муҳим воситасидир. Шу боис, биз мамлакатимизда ҳар бир боланинг, ахвали яшаш жойи, оиласининг моддий ҳуви ва ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар, сифатли таълим олиши учун тенг имкониятлар яратилиши лозим, деб ҳисоблаймиз.

Бунда, аввало, болаларнинг 6 ёшли тайёрлов гуруҳларига қамровни 100 фоизга

етказиш муҳим омил бўлиб хизмат қилади. Чунки боланинг мактабга қай даражада тайёр кириб келиши унинг таълимдаги кейинги муваффақиятига бевоисита таъсир кўрсатади. Айниқса, чекка ва олис ҳудудларда, ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалар фарзандлари учун мактабгача тайёрлов тизимининг тўлиқ жорий этилиши катта аҳамиятга эга.

Дастурда техникумларда ҳам халқаро таълим стандартлари жорий этилиб, ёшларни замонавий меҳнат бозорига талаб юқори бўлган касбларга ўқитиш тизимини кенгайтириш вазифасига алоҳида тўхталиб ўтилди. Бу орқали қамровни 1 миллионга етказиш кўзда тутилмоқда. Энди касб-ҳунар таълимида назария билан бирга амалий кўникмаларни шакллантиришга устувор аҳамият берилади. Натижада ёшларда меҳнат бозорига талаб юқори бўлган касб, амалий малака ва ўз меҳнати билан муносиб даромад топиш имконияти кенгайди.

Янги Ўзбекистонда касб эгалламаган бирорта йигит-қиз қолмаслиги, ҳар бир ёш ўз қобилияти ва қизиқишига мос билим ва касб танлаши, шу орқали муносиб ҳаёт куриш имкониятига эга бўлиши мақсад қилинган. Шунингдек, миллий дастурдаги халқ саломатлигини мустаҳкамлаш ва бу борада катта аҳамиятга эга тиббий сугурта хизматини оммалаштириш бўйича ҳам аниқ режалар маълум қилинди.

Тиббий сугуртанинг оммалашishi ҳар бир фуқарога, унинг ижтимоий мавқеидан қатъи назар, замонавий тиббиёт хизматларидан тўсиқларсиз ва ортинча харажатларсиз фойдаланиш имкониятини беради. Бу эса тиббиётда шаффоқлигини таъминлаш, соҳа ходимлари масъулиятини ошириш ва энг муҳими, инсон қадрини улғулаш йўлидаги энг қатъий қадамдир. Халқ саломатлиги йўлидаги бу эзгу режалар юртимизда соғлом жамият барпо этишнинг мустаҳкам пойдевори бўлиб хизмат қилади. Дастурдаги мазкур режалар “ҳар бир инсон учун сифатли ва бепул тиббиёт” қоидасини ҳаётимизга татбиқ этишда катта ёрдам беради.

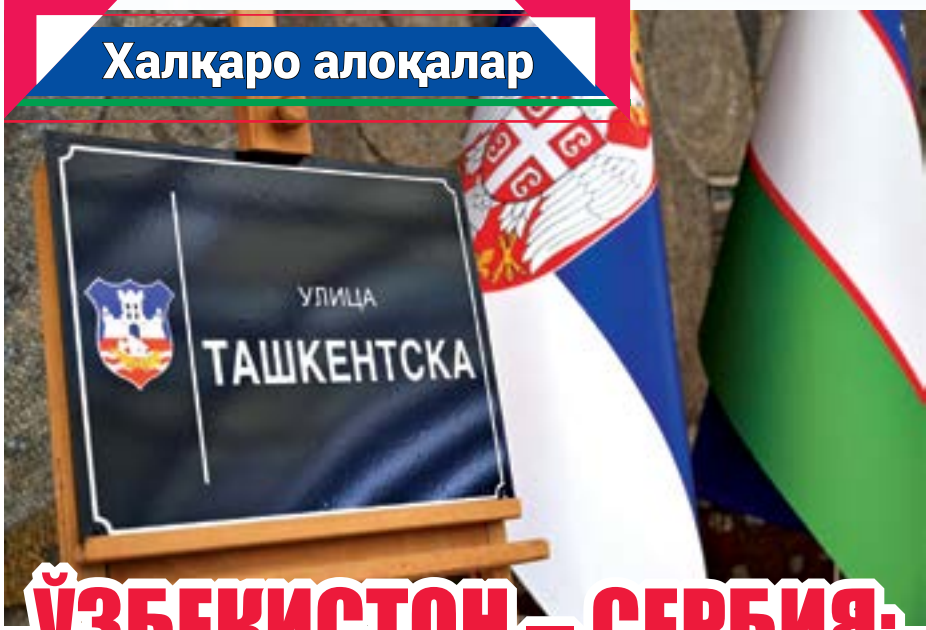
Иқтисодиётимизни юқори технология ва меҳнат унумдорлиги моделига ўтказиш ташаббуси мақсадимиз фақат миқдор эмас, балки сифат эканини кўрсатади. Илгари иқтисодий ўсиш кўпроқ янги корхоналар очиш ва ишчи кучини кўпайтириш ҳисобига бўлган бўлса, янги моделда мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланиш ва меҳнат унумдорлигини кескин ошириш бош вазифа этиб белгиланмоқда.

Шунингдек, маҳаллани жамият тараққиётининг асосий бюртмачисига айлантириш ҳам айна кутилган ташаббус бўлди. Мазкур ҳаракат билан энди маҳаллий бюджет ва лойиҳаларни юқоридан эмас, айнан эҳтиёжманд оилаларнинг талаб ва тақлифларидан келиб чиқиб тақсимлаш мумкин. Бу ижтимоий тенглик, давлатнинг халқимиз олдидаги масъулиятини янада ошириш гоёлари ўта муҳим эканини яна бир бор исботлайди.

Давлатимиз раҳбари 2030 йилгача ялпи ички маҳсулот ҳажмини 300 миллиард долларга етказиш, аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромадни 10 минг доллардан ошириш, саноатда 2 миллионга юқори даромадли иш ўрни очиш вазифасини ҳам қўйди. Бу рақамлар ортида юз минглаб оилаларнинг фаровонлиги, ёшларимизнинг муносиб иш билан таъминланиши турибди. Иқтисодий ўсиш билан бирга ижтимоий уй-жойлар қурилиши ва ижтимоий хизматлар сифатининг оширилиши Халқ демократик партияси аъзолари ва хайрихоҳлари фаол қўллаб-қувватлайдиган катта қадамдир.

Энди давлат дастурларини ишлаб чиқиш бўйича ёндашув буткул ўзгаради. Туман бюджети, инвестиция дастури ҳамда инфратузилма лойиҳалари маҳалла бюртмаси асосида ишлаб чиқилади. Бунда фуқароларнинг талаби ва эҳтиёжи, маҳалланинг фаровонлиги энг асосий мезон сифатида белгиланади.

Халқимиз жипс экан, ҳам иқтисодий, ҳам ижтимоий, ҳам сиёсий жиҳатдан, албатта, янада қудратли бўлаемиз. Парламентдаги ва маҳаллий кенгашлардаги депутатларимиз, фаоллар ва фидойиларимиз билан бирга халқимиз манфаатларини ҳимоя қилиш йўлида сидқидилдан хизмат қилишга тайёрмиз.

ЎЗБЕКИСТОН – СЕРБИЯ: ЯНГИ СТРАТЕГИК МАҚСАДЛАР САРИ

Бошланиши 1-бетда

Ушбу эҳтиром ташриф доирасидаги келгуси тадбирлар кўтаринки руҳ, жонли, ишончли, янада манфаатли ҳамда тарихий келишув ва шартномаларга бой бўлиши учун ўзига хос дебеча вазифасини ўтади.

Ташриф давомида Белграддаги “Сербия” саройида икки мамлакат раҳбарининг юзма-юз ва расмий делегациялар иштирокидаги музокаралари бўлиб ўтди. Уларда транспорт ва логистика, енгил ва озиқ-овқат саноати, қишлоқ ҳўжалиги, фармацевтика, тиббиёт ва рақамли иқтисодиёт каби устувор йўналишларда янги қўшма лойиҳалар масалалари кўриб чиқилди. Барча келишувларни сифатли амалга ошириш мақсадида 2026-2028 йилларга мўлжалланган саноатда шериклини ривожлантириш бўйича қўшма ҳаракатлар режаси қабул қилинди. Ушбу ҳужжат келгуси лойиҳаларни тизимли бажаришни қафолатлайди. Шунингдек, музокаралар давомида Самарқанд вилояти ва Воеводина ҳамда Самарқанд ва Нови-Сад шаҳарлари ўртасида тўғридан тўғри ҳамкорлик алоқалари ўрнатилди. Ўзаро келишувларнинг манзиллилиги, яъни ҳудудлараро ҳамкорлик ҳам йўлга қўйилиши қўшма лойиҳалар ҳаётга тезроқ татбиқ этилишига хизмат қилади.

Бугун дунёдаги сиёсий жараёнлар кўрсатмоқдаки, давлатлар ўртасидаги муносабатлар барқарорлиги фақат расмий учрашувлар ва дипломатик баёнотлар эмас, балки уларнинг одамлар ва иқтисодиёт учун қандай амалий натижа бераётгани билан ҳам ўлчанмоқда. Янги бозорларга чиқиш, инвестиция жалб қилиш, замонавий технологияларни ўзлаштириш, иш ўринлари яратиш ва ишончли транспорт йўналишларини шакллантириш ҳар бир мамлакат учун тобора аҳамиятли бўлиб борапти. Шу маънода, Ўзбекистон Президентининг Сербияга ташрифи икки давлат ўртасидаги мавжуд сиёсий мулоқотни аниқ иқтисодий лойиҳалар, янги ҳамкорлик имкониятлари ва халқлар манфаатига хизмат қиладиган амалий ташаббуслар билан бойитишга қаратилгани билан муҳимдир.

Сиёсий мулоқотдан амалий шериклик сари

Сербия Ўзбекистон учун Жануби-шарқий Европа минтақасидаги муҳим ҳамкорлардан бирига айланиш имкониятига эга. Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатида сўнгги йилларда шаклланган очиклик, ўзаро манфаатдорлик ва прагматизм тамойиллари мамлакатнинг Европа давлатлари билан муносабатларида ҳам яққол намойён бўлмоқда. Президентимизнинг Сербияга ташрифи олий даражада ташкил этилгани Тошкент ва Белград ўртасидаги сиёсий ишонч мустаҳкамланиб бораётганини кўрсатади.

Икки мамлакат расмийлари ва ишбилармон доиралари иштирокида бизнес форум ўтказилиши эса сиёсий мулоқотни аниқ иқтисодий лойиҳалар билан уйғунлаштиришга бўлган интилишдан далolat беради.

Шунингдек, ташрифда қайд этилганидек, Ўзбекистон Белград шаҳрида бўлиб ўтadиган “EXPO – 2027” халқаро кўргазмасида миллий павильони билан фаол иштирок этиши икки мамлакат тадбиркорлари ўзаро иш бирлигини яратиши учун жонли платформа вазифасини бажаради.

Ўзбекистон ва Сербия ўртасида савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорлиқни кенгайтириш ташриф кун тартибининг асосий йўналишларидан бири бўлди. Транспорт, машинасозлик, енгил ва озиқ-овқат саноати, қишлоқ ҳўжалиги, фармацевтика ва ахборот технологиялари каби соҳаларда қўшма лойиҳаларни амалга ошириш бора-сидиги имзоланган келишув ва шартномалар ижроси ҳамкорлиқнинг хомашё ёки оддий товар айирбошлашдан юқори қўшилган қийматга эга ишлаб чиқариш ва инновацион тармоқларга ўттиш учун имконият яратлади.

Айниқса, машинасозлик, фармацевтика ва ахборот технологиялари соҳаларида ҳамкорлик Ўзбекистон иқтисодиётини модернизациялаш, замонавий технологияларни

жалб этиш ва экспорт салоҳиятини ошириш нуқтаи назаридан истиқболли йўналишлардир.

Бизнес форум ўтказилиши хусусий сектор ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида тўғридан тўғри ҳамкорлиқни кучайтириш учун янги майдон яратди. Бу эса давлатлараро келишувлар реал инвестиция лойиҳаларига айланиши учун муҳим платформадир.

Меҳнат миграцияси: инсон капиталига инвестиция

Ташриф кун тартибидан тартибли меҳнат миграцияси соҳасида ҳамкорлиқни йўлга қўйиш масаласи ўрин олди. Меҳнат миграциясини институционал асосда тартибга солиш, аввало, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, қонуний меҳнат каналларини кенгайтириш, касбий малакаларни тан олиш ва меҳнат бозори эҳтиёжларига мос механизмларни шакллантириш имконини беради. Зеро, бутун меҳнат миграцияси оддий ишчи кучи ҳаракати эмас, балки инсон капитали, касбий кўникмалар ва давлатлар ўртасидаги иқтисодий алоқаларнинг муҳим элементига айланмоқда. Сербия Ўзбекистон билан бу соҳадаги ҳамкорликка катта қизиқиш билдириди. Икки мамлакат ўртасида Меҳнат мобилилиги ва миграцияси тўғрисидаги битим қабул қилингани бунинг яққол исботидир.

Ўзбекистон — Сербия муносабатларининг муҳим йўналиши ҳудудлараро ва маданий-гуманитар ҳамкорлиқни ривожлантиришдир. Давлатлараро муносабатлар барқарорлиги фақат юқори даражадаги сиёсий мулоқот билан эмас, балки жамиятлар, ҳудудлар, таълим ва маданият муассасалари ўртасидаги тўғридан тўғри алоқалар билан ҳам таъминланади.

Шу нуқтан назардан, ҳудудлараро ҳамкорлиқни кучайтириш икки мамлакат вилоятлари ва шаҳарлари ўртасида савдо, инвестиция, туризм, таълим ва маданий лойиҳаларни ривожлантириш учун янги имкониятлар очилиши мумкин.

Ўзбекистон ташқи сиёсатида Сербия омили

Мазкур ташрифни кенгроқ геосиёсий нуқтаи назардан баҳолайдиган бўлсак, у Ўзбекистоннинг кўп векторли ва прагматик ташқи сиёсатининг мантикий давоми сифатида намойён бўлади.

Бугунги глобал сиёсий тизимда давлатлар ўз ташқи иқтисодий ва дипломатик алоқаларини диверсификация қилишга интиломоқда. Ўзбекистон ҳам Европа, Осиё ва бошқа минтақалар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлиқни ривожлантириш орқали ташқи сиёсий ва иқтисодий имкониятларини кенгайтирмоқда.

Сербия билан алоқалар ривожини ана шу жараёнда Ўзбекистон учун Жануби-шарқий Европа йўналишини янада фаоллаштириш имконини беради.

Президентимизнинг Сербияга ташрифи икки давлат ўртасидаги муносабатларини янги мазмун билан бойитиш учун муҳим сиёсий ва иқтисодий имконият яратди. Белград шаҳрида бўлиб ўтган музокаралар якунлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Сербия Республикаси Президенти Александар Вучич Стратегик шериклик муносабатларини ўрнатиш тўғрисида қўшма декларацияни имзолашни Ўзбекистон — Сербия муносабатларининг янги босқичини бошлаб беради.

Энг муҳими, бу ташриф Ўзбекистоннинг Европа билан ҳамкорлик географиясини кенгайтириш, ташқи иқтисодий алоқаларини диверсификациялаш ва миллий манфаатларга асосланган очик ҳамда прагматик ташқи сиёсатини янада мустаҳкамлашга хизмат қилиши билан аҳамиятлидир.

**Гўзал САЪДИЕВА,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги
Давлат сиёсати ва бошқаруви
академияси доценти**

БИЗ БУГУН КЕЧАГИДАН КУЧЛИМИЗ

Содиқ ТОШБОЕВ,
Дин ишлари бўйича
қўмита раиси

Бошланиши 1-бетда

Истиқлол йилларидаги иқтисодий ва ижтимоий ислохотлар натижасида аҳоли турмуш даражаси яхшилانмоқда, замонавий уй-жойлар қурилмоқда, эҳтиёжманд оилаларни қўллаб-қувватлашнинг манзилли механизмлари жорий этилмоқда.

Бу жараёнлар диний-маърифий соҳадаги ислохотлар билан ҳам узвий боғлиқ. Чунки инсон қадрини улуғлаш, унинг эътиқодига ҳурмат билан муносабатда бўлиш, виждон эркинлигини таъминлаш ва турли қарашларга бағрикенглик билан ёндашиш барқарор ва адолатли жамиятнинг муҳим шартларидир.

Виждон эркинлиги — мустақиллиكنинг улугъ неъмат

Мустақиллиكنинг дастлабки йилларида-ноқ “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги қонун қабул қилиниб, виждон эркинлигини таъминлашнинг ҳуқуқий асослари яратилди. Кейинчалик мазкур қонун янги таҳрирда қабул қилиниши билан бу кафолатлар замон талаблари асосида янада такомиллаштирилди.

Бугун мамлакатимизда виждон эркинлиги конституциявий ҳуқуқ сифатида мустақкам кафолатланган. Диний соҳада давлат сиёсатининг ҳуқуқий ва институционал асослари такомиллаштирилиб, фуқаролар

диний эҳтиёжларини қонуний ва эркин амалга ошириши учун кенг имкониятлар яратилмоқда.

Бу мустақиллиكنинг инсон ҳаётидаги энг муҳим маънавий самараларидан биридир. Зеро, халқнинг эркинлиги фақат унинг сиёсий ва иқтисодий имкониятларида эмас, балки ўз маънавий дунёси, эътиқоди ва қадриятларини англаш, уларга ҳурмат билан муносабатда бўлиш имкониятида ҳам кўринади. Мустақиллик бизга ана шу имкониятни берди.

Маърифат — тараққиёт пойдевори

Ўзбекистоннинг буюк тарихида илм-фан ва маърифат доимо юксак ўрин тутган. Биринчи ва Иккинчи Ренессанс даврида башарият тафаккури хазинасини бойитган буюк алломаларимизнинг диний-маърифий мероси ана шу улкан цивилизациянинг ажралмас қисмидир.

Имом Бухорий, Имом Термизий, Имом Мотуридий, Бурҳониддин Маргиноний, Баҳоуддин Нақшбанд каби аждодларимизнинг илмий-маънавий мероси халқимизнинг бебаҳо бойлигидир. Уларнинг асарларида илм, ақл, маърифат, эзгулик, инсонпарварлик, бағрикенглик ва маънавий камолот гоёлари мужассам.

Президентимиз ташаббуси билан Имом Бухорий, Имом Термизий ва Имом Мотуридий халқаро илмий-тадқиқот марказлари ташкил этилгани, Баҳоуддин Нақшбанд илмий-тадқиқот маркази фаолияти йўлга қўйилгани ана шу бебаҳо меросни чуқур ўрганиш ва кенг тарғиб этишга хизмат қилмоқда.

Ўзбекистондаги Ислмо цивилизацияси маркази очилиши эса бу йўналишдаги ишлар янги босқичга кўтарилганининг яна бир ёрқин ифодаси бўлди.

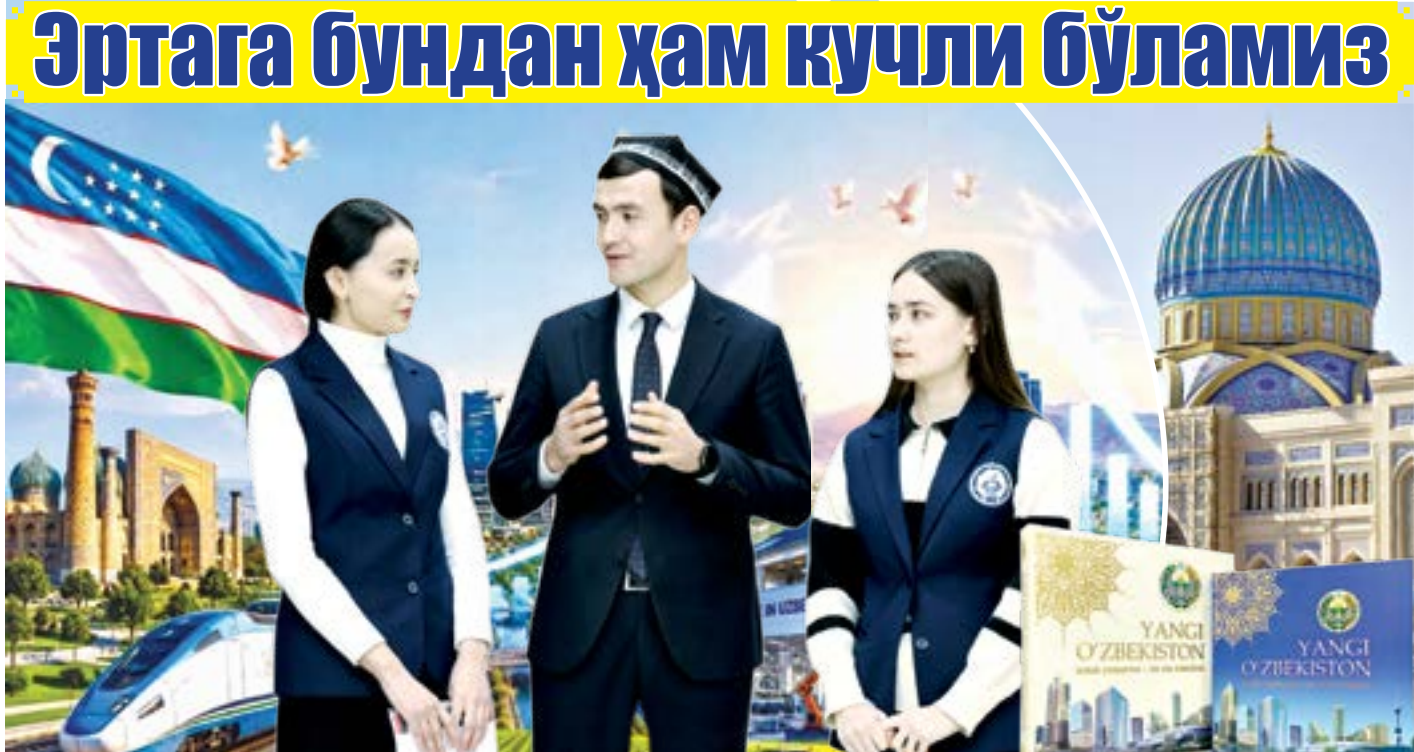
Самарқанд заминидан Имом Бухорий мажмуасининг қайтадан бунёд этилгани ҳам халқимизнинг буюк муҳаддис меросига юксак эҳтиромини ифодалайди.

Бу даргоҳлар фақат зиёрат масканлари эмас. Улар илм-маърифат, тарихий хотира, миллий ўзлик ва эзгулик гоёларини уйғунлаштирувчи маънавий марказлар сифатида ҳам катта аҳамиятга эга.

Учинчи Ренессанс асоси — билимли ва маърифатли ёшлар

Бугун Ўзбекистон тараққиётининг янги даврига қадам қўймоқда. Келгуси ўн йиллик миллий юксалиш даври бўлиши белгиланмоқда. Бу буюк мақсадга эришишда таълим, илм-фан ва маърифат ҳал қилувчи аҳамият касб этади.

Шу боис, келгуси йилларда билим ва малакани тараққиётимизнинг асосий капиталига айлантириш устувор вазифа сифатида белгиланмоқда. Болаларни мактабга тайёрлаш, таълим сифатини халқаро меzonлар асосида ошириш, техникумларда юқори даромадли касбларга ўқитиш, мамлакатимиз университетларини дунёнинг энг нуфузли

Эртага бундан ҳам кучли бўламиз

олий таълим муассасалари қаторига олиб чиқиш каби вазифалар қўйилгани бежиз эмас. Чунки Учинчи Ренессанс, аввало, билимли, мустақил фикрлайдиган, юксак маънавиятга эга инсонларни талаб этади.

Мазкур жараёнда ёшларимизга миллий ва диний қадриятларнинг инсонпарварлик моҳиятини тўғри англатиш, уларни илм ва маърифатга, ватанпарварлик ва эзгуликка йўналтириш, турли бузғунчи гоёлардан асраш бугунги даврнинг муҳим вазифаларидан биридир.

Айниқса, АТ, сунъий интеллект, замонавий технологиялар ва креатив иқтисодиёт каби соҳалар жадал ривожланаётган бир пайтда ёш авлоднинг рақамли дунёда муноси ўрин эгаллаши билан бирга маънавий илдиларига, қадриятларига ҳамоҳанг тарзда фаолият юритиши жуда муҳим. Президентимиз таъкидлаганидек, Ўзбек тили рақамли дунёда илм ва технология яратиладиган тил бўлиши лозим. Зеро, билим, маънавият ва қадрият уйғунлиги баркамол инсоннинг энг муҳим белгисидир.

Бағрикенглик — халқимизнинг бебаҳо бойлиги

Ўзбекистон азалдан турли миллат ва дин вакиллари тинч-тотув ва ҳамжиҳат яшаб келган заминдир. Бугун юртимизда 130 дан ортик миллат ва элат вакиллари, 16 та диний конфессия аъзолари бир оила фарзандлари-дек асбб этади.

Ахтирчилик ва қарама-қаршиликлар кучайиб бораётган бугунги мураккаб дунёда миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик халқимизнинг бебаҳо бойлигидир.

Диний конфессиялар вакилларининг ўз диний анъана ва маросимларини амалга ошириши учун зарур шароитлар яратилгани, конфессиялараро мулоқот ва ҳамкорлик

ривожланиб бораётгани юртимизда қарор топган бағрикенглик муҳитининг амалий ифодасидир.

2023 йилда “Диний бағрикенглик” кўрак нишонни таъсис этилгани ҳам бу қадриятни рағбатлантиришга эътиборнинг ёрқин намунаси. Рамазон ва Қурбон ҳайити кунлари расмий байрам сифатида нишонланиши эса элмизнинг асрий диний ва миллий қадриятларига давлат даражасида юксак эҳтиром кўрсатилаётганини кўрсатади.

Бу қутлуг айёмлар меҳр-оқибат, саховат, кечиримчилик, ҳамжиҳатлик ва инсонпарварлик каби фазилатларни янада юксалтиришга хизмат қилмоқда.

Меҳр-оқибат ва инсонпарварлик — миллий қадриятимиз

Инсон қадрини улуғлаш гоёси жамиятимизда меҳр-оқибат ва саховат муҳитини янада кучайтирмоқда. Эҳтиёжманд аҳоли қатламларини қўллаб-қувватлаш, кам таъминланган оилаларга, муҳтож ва бемор инсонларга ёрдам кўрсатиш, ногиронлиги бўлган шахслар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож фуқароларга ғамхўрлик қилиш борасидаги ишлар тобора кенгаймоқда.

Мустақиллиكنинг 35 йиллиги муносабати билан ташкил этилган бир қатор хайрли ташаббуслар ҳам истиқлол байрами шукҳунини ҳар бир хонадонга етказишга хизмат қилди.

Бу ишлар замирида халқимизнинг азалий фазилатлари — меҳр-оқибат, саховат, ҳиммат ва ҳамжиҳатлик мужассам.

Бугун маҳалла нафақат ижтимоий ҳаётнинг муҳим бўғини, балки инсонлар ўртасидаги меҳр-оқибат, ўзаро ҳурмат ва ҳамжиҳатликни мустақкамлайдиган маънавий мактаб ҳамдир.

Одамларнинг кайфияти, оилаларнинг фаровонлиги, ёшларнинг орзу-истаклари,

тадбиркорларнинг ташаббуслари, энг аввало, маҳаллада намоён бўлади.

Маҳаллада турли миллат вакиллари, турли диний қарашларга эга инсонлар бир оилдек яшайди. Шу маънода, маҳалла бағрикенглик ва тотувлиكنинг энг муҳим ҳаётий мактабидир.

Тараққиёт кафолати

Инсон қадри улуғланган, қонун устувор бўлган ва жамиятда ўзаро ҳурмат қарор топган юрtdа иқтисодий тараққиёт ҳам, ижтимоий ишонч ҳам юксалади.

Ўзбекистоннинг очик, прагматик ва тинчликпарвар ташки сиёсати ана шу эзгу мақсадларга хизмат қилмоқда.

Марказий Осиёда аҳил қўшинчилик, стратегик шериклик ва дўстлик муносабатларининг янги босқичга кўтарилгани нафақат минтақавий барқарорлик, балки халқлар ўртасидаги ўзаро ишонч ва бағрикенгликни мустақкамлашга ҳам хизмат қилмоқда.

Жаҳоннинг турли минтақалари билан ҳамкорлик кенгайтириш, халқаро нуфузи ортбп бораётгани Ўзбекистоннинг тинчликка, барқарорлик ва конструктив давлат сифатидаги мавқеини янада мустақкамлашга ҳам хизмат қилмоқда.

Биз учун тинчлик шунчаки сиёсий тушунча эмас. Тинчлик инсоннинг хотиржам ҳаёти, фарзандлар келажаги, оила фаровонлиги, илм ва маърифат равнақи, диний эътиқод эркинлиги ҳамда жамият тараққиётининг энг муҳим шартидир.

Ўтган 35 йиллик тараққиёт йўлимиз бизга бир ҳақиқатни яна бир бор англатмоқда: халқ ва давлат ягона мақсад йўлида бирлашиб, астойдил ҳаракат қилса, заёб этиб бўлмайдиган марранинг ўзи йўқ.

Президентимиз таъкидлаганидек, мамлакатимиз тараққиётнинг мул்தало ҳамги даврига қадам қўймоқда. Келгуси ўн йиллик биз учун миллий юксалиш даври бўлади.

Бу борада белгиланган етти миллий дастур ҳаётимизнинг энг муҳим соҳаларини қамраб олгани билан алоҳида аҳамиятга эга. Уларнинг ҳар бири моҳиятан инсон қадрини янада юксалтиришга қаратилган.

Айниқса, юртимизни тинчлик ва дўстлик диёри, бағрикенг ўлка сифатидаги нуфузини оширишга қаратилган вазифалар диний-маърифий соҳа учун ҳам катта масъулият юклайди.

Бағрикенгликни фақат қонунлар билан эмас, аввало, инсонларнинг қалби ва онгида қарор топтириш зарур. Бунинг учун илм, маърифат, соғлом эътиқод ва ўзаро ҳурмат муҳитини янада кучайтиришимиз керак.

Ўтган ўттиз беш йил давомида диний-маърифий соҳада кечган ислохотлар ва эришилган натижаларга назар ташлар эканмиз, бир ҳақиқат янада аён бўлади: истиқлол халқимизга нафақат давлат мустақиллигини, балки ўз тарихи, маънавияти, эътиқоди ва қадриятларини англаш имконини ҳам берди.

Бугун юртимизда виждон эркинлиги ҳуқуқий жиҳатдан мустақкам кафолатланган, турли дин ва конфессия вакиллари тинч ва ҳамжиҳат ҳаёт кечирмоқда. Буюк аждодларимиз меросини ўрганиш ва уни кенг тарғиб этиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди.

Зиёратлар учун кенг имкониятлар яратилди. Диний бағрикенглик ва конфессиялараро ҳамжиҳатлик эса халқимизни бирлаштирувчи, жамиятимиз тинчлиги ва барқарорлигини мустақкамловчи муҳим қадрият сифатида қарор топмоқда.

Айни пайтда Ўзбекистондаги кенг қўламли ислохотлар истиқлолнинг эзгу мақсадларини янги мазмун билан бойитмоқда. Инсон қадрини улуғлаш, ҳуқуқ ва эркинликларни ишончли ҳимоя қилиш, таълим ва илм-фанни ривожлантириш, маънавий-маърифий муҳитини юксалтириш, жамиятда тинчлик, тотувлик ва бағрикенгликни мустақкамлаш тараққиётимизнинг муҳим меzonларига айланмоқда.

Шу боис, мустақиллиكنинг 35 йиллиги биз учун нафақат ўтган йилларни сарҳисоб қилиш, балки эртанги кун ҳақида янада чуқур мулоҳаза юритиш, янги Ўзбекистоннинг янги тараққиёт марралари сари дадил интилиш учун ҳам муҳим фурсатдир. Зеро, истиқлолнинг қадри фақат эришилган ютуқлар билан эмас, уни асраш, бп неъматни қадрлаш ва келажақ авлодларга муносиб ҳолда етказиш масъулияти билан ҳам белгиланади.

Бу улугъ қадриятнинг мазмунини янада бойитиш ҳар бир авлоднинг муқаддас бурчидир.

Тинчлик ва осоийишталикни асраш, инсон қадрини улуғлаш, виждон эркинлигини таъминлаш, илм-маърифатни юксалтириш, ёшларни эзгу мақсадлар сари йўналтириш, миллий ва диний қадриятларимизни асраб-авайлаш, турли миллат ва конфессия вакиллари ўртасида ўзаро ҳурмат ва бағрикенглик муҳитини мустақкамлаш янги Ўзбекистоннинг ёруғ келажагини бунёд этиш йўлидаги энг муҳим вазифаларимиздир.

Президентимиз таъбири билан айтганда: “Биз бугун кечагидан кучлимиз. Насиб этса, эртага бундан ҳам кучли бўламиз”.

Юксалиш палласи

Сўнгги йилларда юртимизда хотин-қизларнинг нафақат ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, балки сиёсий, иқтисодий ва бошқарув салоҳиятини рўйбга чиқаришга қаратилган янги ёндашув шаклланди. Президентимиз БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида бу борадаги ислохотларимиз мазмун-моҳиятини ифодалар экан “Биз учун гендер тенглик сиёсати устувор масалага айланди. Хотин-қизларнинг давлат бошқарувидаги ўрни тобора кучаймоқда”, дея таъкидлаган эди.

Абира ХУСЕЙНОВА,
Омбудсманнинг Бухоро
вилояти минтақавий вакили

Бугун бу фикрнинг амалий ифодасини рақамларда ҳам кўриш мумкин. 2017-2020 йилларда Ўзбекистонда бошқарув лавозимларидаги хотин-қизлар улуши 27 фоиз, парламентда эса қарийб 32 фоизни ташкил этган бўлса, шу даврда сиёсий партияларда 44 фоиз, олий таълимда 40 фоиз, тадбиркорликда 35 фоизга етган. Ҳозир эса уларнинг давлат бошқарувидаги улуши 35 фоиз. Албатта, турли йилларда қўлланган статистик ҳисоблаш методикаси ва “бошқарув лавозими” ҳамда “давлат бошқарувидаги иштирок” тушунчалари қамрови бир хил бўлмаслиги мумкин. Аммо бир нарсани аниқ: аёлларни қарор қабул қилиш жараёнларида кенгроқ жалб этиш тенденцияси барқарор тус олмақда. 35 фоиз оддий рақам эмас. Бу ҳар уч бошқарув иштирокчисидан камидан бир нафари хотин-қиз эканини англатади. Энг муҳими, жараён фақат марказий давлат идоралари билан чекланиб қолмапти.

2025 йилдаги муҳим янгиликлардан бири етакчи аёлларни аниқлашда фақат эгаллаб турган лавозим эмас, балки касбий натижа, соҳа ривожига қўшилган ҳисса ва ижтимоий фаоллик асосий меzon сифатида олинганidir. Маълумотларга кўра, рейтингни шакллантириш жараёнида экспертлар

томонидан 300 дан ортик номзод фаолияти таҳлил қилинган. Баҳолашда уларнинг касбий ютуқлари, фаолият юритиётган тармоқ ривожига қўшган ҳиссаси, жамиятдаги ижтимоий фаоллиги инобатга олинган. Бу жуда муҳим ёндашув. Чунки замонавий раҳбарни фақат лавозим белгилаб бермайди. Раҳбар — муаммони кўра оладиган, ташаббус илгари сурадиган, одамларни бир мақсад атрофида бирлаштира оладиган, қарор қабул қилиб, унинг натижаси учун жавоб берадиган шахс.

Ҳеч бир лавозим жинсга қараб тақсимланмаслиги керак. Раҳбарлиكنинг асосий меzonи билим, компетенция, ташаббускорлик, ҳалоллик, масъулият ва натижа бўлиши зарур. Аммо масаланинг иккинчи жиҳати бор. Барча номзодлар шу рақобатгача етиб келиш учун тенг имкониятга эгами? Шу нуқтага назардан, раҳбар аёлларни тайёрлаш ва саралаш бўйича Ўзбекистонда шаклланаётган ёндашув диққатга сазовор. Ишлаб чиқилган меzonларда номзоднинг стратегик режалаштириши, тизимли ва танқидий фикрлаши, прогноз қилиш қобилияти, замонавий

ахборот технологияларидан фойдаланиши, жамоани шакллантириши, тезкор қарор қабул қилиши, музокара олиб бориши ва стрессга бардошлилиги каби фазилатлар алоҳида баҳолашнинг кўзда тутилган. Демак, энг тўғри формула: тенг имконият + очик таълол + профессионал меzon + натижа учун шахсий масъулият. Бу ерда асосий мақсад аёлни сунъий равишда лавозимга олиб чиқиш эмас. Аксинча, салоҳиятли аёлни кўриш, унга профессионал ўсиш имконини бериш ва муносиб бўлса, раҳбарликка тайёрлашдир.

“Молиявий мустақиллик аёлнинг жамиятдаги мавқеини белгилайдиган муҳим омиллардан биридир. Шу боис, Жаҳон банкининг “Аёллар, бизнес ва қонун” ҳисоботи алоҳида аҳамиятга эга. Ўзбекистон ушбу ҳисоботда ўз позициясини 43 поғона яхшилаб, 48-ўринга чиққан. Шунингдек, мамлакатимиз Жаҳон банки индексида гендер тенглик йўналишида дунёдаги энг тез ривожланаётган беш давлат қаторида қайд этилган.

Яна бир эътиборли кўрсаткич эса Ўзбекистоннинг Гендер тенглик ва бошқарув индексида 103-ўридан 52-ўринга кўтарилганидир. Яъни мамлакат ўз позициясини 51 поғона яхшилаган. Бундай рейтингларда кескин кўтарилиш одатда битта тадбир натижаси бўлмайди. У қонунчилик, давлат институтлари, сиёсий иштирок, иқтисодий имкониятлар, таълим ва бошқа қатор йўналишлардаги ўзгаришларнинг умумий натижаси бўлади.

Ўзбекистонда бу борада ҳуқуқий асос босқичма-босқич мустақкамланди. “Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида”ги ҳамда “Хотин-қизларни таъзиқ ва ўзравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонунлар қабул қилинди. 2030 йилга қадар Ўзбекистон Республикасида гендер тенгликка эришиш стратегияси тасдиқланди. Бу ҳужжатлар гендер тенгликни фақат шior эмас, балки давлат бошқаруви ва ҳуқуқий сиёсатнинг аниқ йўналишига айлантирди.

Молиявий мустақиллик аёлнинг жамиятдаги мавқеини белгилайдиган муҳим омиллардан биридир. Шу боис, Жаҳон банкининг “Аёллар, бизнес ва қонун” ҳисоботи алоҳида аҳамиятга эга. Ўзбекистон ушбу ҳисоботда ўз позициясини 43 поғона яхшилаб, 48-ўринга чиққан. Шунингдек, мамлакатимиз Жаҳон банки индексида гендер тенглик йўналишида дунёдаги энг тез ривожланаётган беш давлат қаторида қайд этилган.

Иқтисодий эркинлик ва раҳбарлик ўртасида ҳам узвий боғлиқлик бор. Тадбиркорлик билан шугулланган аёл сармояни режалаштириши, рискин баҳолаши, музокара олиб бориши, ҳодимларни бошқариши, бозор талабини ўрганади. Буларнинг ҳар бири замонавий раҳбар учун зарур кўникма.

Раҳбарлик фақат маъмурий лавозим эмас. Илм-фанда гоё яратадиган, илмий мактаб шакллантирадиган, ёш тадқиқотчиларни тарбиялайдиган олим ҳам интеллектуал етакчидир. Ўзбекистонлик олимларнинг 48 фоизини аёллар ташкил этади. Бу рақам, айниқса, катта аҳамиятга эга. Чунки илм-

фан замонавий иқтисодиётнинг пойдевори-дир. Тиббиёт, биотехнология, кимё, физика, муҳандислик, ахборот технологиялари, педагогика ва ижтимоий фанлардаги илмий натижалар эртанги тараққиётнинг асосини яратади. Агар олимларнинг деярли ярмини аёллар ташкил этса, кейинги вазифа уларнинг илмий муассасалар бошқаруви, йирик грантлар, илмий лойиҳалар ва академик қарорлар қабул қилишдаги иштирокини ҳам кучайтиришдан иборат. Чунки илмий салоҳият билан бошқарув салоҳияти бир-биридан узилмаслиги керак.

Бугунги кунда 17 аёл “Ўзбекистон Қаҳрамони” олий унвонига сазовор бўлган. Ушбу рақамнинг маънавий аҳамияти катта. Олий давлат мукофотига сазовор бўлган ҳар бир аёл ортда муайян соҳадаги меҳнат, фидойилик ва жамиятга хизмат тарихи туради.

“Етакичи аёллар мулоқоти” платформасини шакллантириш гоёси ҳам шу нуқтага назардан муҳим. Унинг мақсади раҳбар аёллар сафини кенгайтириш, хотин-қизларнинг етакчилик кўникмаларини ривожлантириш ва қизларни келгуси раҳбарликка тайёрлашдан иборат. Платформа тадбиркорлик, илм-фан, ахборот технологиялари, спорт ва ОАВ каби соҳалардаги фаол хотин-қизларни бирлаштиришга қаратилган. Демак, масала фақат тайёр раҳбарни лавозимга қўйиш эмас, балки келгуси раҳбарларни тизимли тайёрлашда.

Бухоро вилояти мисолида ҳам айни жараёнинг истиқболи катта. Вилоятда таълим, тиббиёт, тадбиркорлик, туризм, маданият, хунарамандлик ва жамоат соҳаларида минглаб фаол хотин-қизлар меҳнат қилмоқда. Келгуси вазифа улар орасидан бошқарув қобилиятига эга, стратегик фикрлайдиган, ташаббускор кадрларни эрта аниқлашдир.

Ўзбекистонда раҳбарлик лавозимларида аёллар улуши ортбп бориши, парламент ва давлат бошқарувидаги иштироки кенгайиши, илм-фанда аёллар салмоғи юқорилиги, халқаро рейтинглардаги сезиларли силжишлар бир-биридан алоҳида жараён эмас. Уларни бирлаштирадиган умумий гоё бор: хотин-қизларни ижтимоий ҳимоя объектигина эмас, мамлакат тараққиётини таъминлайдиган кучли инсон капитали сифатида кўришидир.

Энди навбатдаги вазифа фақат рақамни фоизга ошириш эмас. Асосий мақсад муносиб, билимли, ҳалол, ташаббускор ва замонавий фикрлайдиган аёл раҳбарлар авлодини шакллантириш.

ЕРГА МУНОСАБАТ ЎЗГАРСА, ИҚТИСОДИЁТДА НАТИЖА ЎЗГАРАДИ

Нуриддин АЗИЗОВ,
Макроиқтисодий ва ҳудудий тадқиқотлар институти
Ер ислохотлари маркази
етакчи мутахассиси

Бу, ўз навбатида, тадбиркорлик учун яратилаётган муҳитга ҳам янги талаб қўймоқда. Илгари асосий мақсад бизнесни бошлашга шароит яратиш бўлган бўлса, энди унинг тез ўсиши, янги қувватлар яратиши ва ҳудуд иқтисодиётига кучли туртки бериши учун зарур муҳитни шакллантириш муҳим. 18 август куни давлатимиз раҳбарининг тадбиркорлар билан очик мулоқотида кўтарилган масалаларни ҳам ана шу янги босқич нуқтаи назаридан баҳолаш лозим.

Беш йил аввал тадбиркорлар билан очик мулоқотлар йўлга қўйилганидан буён бизнес ривожланиш кредит портфели қарийб уч қарра ошиб, 450 триллион сўмга етди, корхоналарнинг асосий капиталга инвестициялари уч баробар кўпайди. Бу жараёнинг ҳаётидаги ифодаси эса ишга тушган корхоналар, яратилган иш ўринлари ва кенгайган ишлаб чиқариш қувватларида кўринади.

Энг муҳими, иқтисодий фаолликнинг географияси ўзгармоқда. Саноатдаги улushi 100 миллион доллардан ошган туманлар сони 66 тадан 116 тага, хизматлар ҳажми 1 триллион сўмдан ошган туманлар 41 тадан 152 тага етди. Халқроқ маркетплейслар билан ишлаётган корхоналар 3,5 мингтага, бизнесни маҳаллада бошлаб, кейинчалик филиаллар ташкил этган тадбиркорлар 550 тага, миллий брендини яратганлар эса 300 тадан ошди. Иқтисодий фаоллик ҳаритада қанча кенгайса, унинг ерга эҳтиёжи шунча ортади. Демак, тадбиркорлик географияси кенгайиши ер сиеcатиға ҳам янги талаб қўймоқда.

Бу ерда масаланинг яна бир муҳим жиҳати бор. Тадбиркор ерни олган куни лойиҳа ишга тушиб қолмайди. Ерни аукционда қўлга киритиш жараёнини яқини эмас, аксинча, қурилиш, лойиҳалаш, инфраструктурага уланishi ва ишлаб чиқаришни йўлга қўйишнинг бошланишидир. Агар шу босқичлар қўзилса, тадбиркорнинг маблаг ҳам кутади, иш ўрни ҳам кечикади, ишлаб чиқариш ҳам орқага сурилади. Бугун иқтисодиётда ҳар бир куннинг қиймати ортиб бораётган бир шароитда ерни олиш билан лойиҳани ишга тушириш ўртасидаги вақт ҳам иқтисодий ресурcга айланмоқда.

Шу боис, тадбиркор учун ерни қўлга киритиш катта йўлнинг бошланишидир. Бу йўлда инфраструктура, электр, газ, йўл, логистика ва молия билан бир қаторда вақт ҳам ҳал қилувчи ресурcга айланади. Айнан шу

Иқтисодиёт тараққий этгани, тадбиркорлик қўлами кенгайгани сари ерга талаб ҳам, ундан қутилаётган натижа ҳам ўзгариб боради. Кеча бир оиланинг ризк-рўзига хизмат қилган замин бугун корхонага, эртага эса бутун бир ҳудуд иқтисодиётига таянч бўлиши мумкин. Ўзбекистонда тадбиркорликнинг шиддат билан ривожланаётгани эса ерга талабни оддий майдон эҳтиёжидан инвестиция, ишлаб чиқариш ва тараққиёт эҳтиёжига айлантирмоқда.

нуқтада Президентимизнинг тадбиркорлар билан очик мулоқотида кўтарилган бир масала алоҳида аҳамият касб этади. Амалда тадбиркор ерни аукцион орқали қўлга киритганидан кейин ҳам қурилишни бошлаш учун зарур ҳужжатларни расмийлаштиришга 6 ойдан 1 йилгача вақт сарфламоқда. Яъни ер бор, лойиҳа бор, сармоя бор, тадбиркорнинг нияти бор, аммо ишни бошлаш учун вақт керак. Бизнес учун эса вақтнинг қўзилиши сармоянинг ҳаракатсиз қолиши, бозордаги имкониятнинг қўлдан чиқиши ва янги иш ўринлари кечикиши деганидир.

Шу сабабли ер участкаларини архитектура-режлаштириш топириги ва лойиҳаси билан “тайёр пакет” шаклида аукционга чиқариш таклиф этилди. Бу ташаббуснинг мазмуни оддийдек кўринса-да, унинг иқтисодий таъсири анча кенг. Тадбиркор ерни олган, яна оилаб ҳужжат тўллаш билан эмас, ўз лойиҳасини ишга тушириш билан шуғулланади. Қурилиш тезроқ бошланади, сармоя тезроқ айлانмага қиради, иш ўринлари эртароқ яратилади.

Масаланинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, тадбиркорнинг дастлабки харажатлари қанча енгил бўлса, унинг лойиҳани ҳаракатга келтириш имконияти шунча ортади. Шу нуқтаи назардан, инфраструктура йўлнинг бўйича аванс тўловини 20 фоиздан 5 фоизга тушириш ташаббуси эътиборли. Бўшаган маблағ тадбиркорнинг қўлида қолиб, ускуна харид қилиш, қурилишни жадаллаштириш ёки айланма маблағни тўладиришга йўналтирилиши мумкин.

Давлат активини хусусий секторга ўтказишнинг моҳияти шу ерда намоён бўлади. Объектнинг кимгадир сотилиши билан жараён тугамайди. Энг муҳим натижа унинг кейинги ҳаётида — ишлаб чиқариш бошланишида, хизмат кўрсатиш йўлга қўйилишида, янги иш ўринлари яратилишида кўринади.

ЕРГА МУНОСАБАТ ЎЗГАРСА, ИҚТИСОДИЁТДА НАТИЖА ЎЗГАРАДИ

Ернинг иқтисодий ҳаракатга келиши ҳақида гап кетганда, бу жараёни давлат активларидан алоҳида тасаввур этиб бўлмайди. Мамлакатда тадбиркорлик учун фойдаланиш мумкин бўлган ҳар бир бино, иншоот ва бошқа активнинг тақдири ҳам иқтисодий самара нуқтаи назаридан қаралишни талаб қилади. Чунки ишлатилмай турган объект иқтисодиёт учун ўз имкониятини бой бериб турган ресурсдир.

Давлат активини хусусий секторга ўтказишнинг моҳияти шу ерда намоён бўлади. Объектнинг кимгадир сотилиши билан жараён тугамайди. Энг муҳим натижа унинг кейинги ҳаётида — ишлаб чиқариш бошланишида, хизмат кўрсатиш йўлга қўйилишида, янги иш ўринлари яратилишида кўринади. Шунинг учун давлат мулкни хусусийлаштиришга оддий олди-сотида жараёни эмас, иқтисодий ресурcларни қайта ҳаракатга келтириш воситаси сифатида қараш муҳим.

Очик мулоқотда таклиф этилган янги шартлар ҳам шу мақсадга қаратилган.

Давлат активини сотиб олишда бўнак тўловини 30 фоиздан 15 фоизга тушириш, олти ой давомида тўловларни тўлиқ амалга оширган тадбиркорларга 25 фоиз чегирма бериш, жами сумманинг ярмини тўлаганларга қолган қисмини 7 йил давомида фойсиз бўлиб тўлаш имкониятини яратиш кўзда тутилмоқда. Уч ойда сотилмаган давлат мулкнинг бошланғич нархини босқичма-босқич 10 фоизгача қайтариш, аукцион мuddаларини қисқартириш ҳам объектларни тезроқ иқтисодий муомалага киритишга хизмат қилади.

Яъни тадбиркорнинг дастлабки молиявий юки қанча енгил бўлса, унинг объектни ишга тушириш учун қоладиган имконияти шунча кенгайди. Бўнакка кетмаган маблағ ускуна харидига, таъмирлашга, ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга ёки айланма маблағни тўладиришга сарфланиши мумкин. Натижада хусусийлаштиришдан тушган маблағ билан бирга объектнинг қийинги иқтисодий фаолиятидан келадиган қиймат ҳам ортади.

Масаланинг қўламини банклар балансидаги активлар мисолида ҳам кўриш мумкин. Ҳозир банкларда 9 триллион сўмлик 2,5 мингта мулк бор. Уларни чегирмали нархда, бошланғич тўловсиз ва фойсиз бўлиб-бўлиб тўлаш шартида сотишга рухсат берилиши, харид қилган тадбиркорларни бир йил давомида ер ва мулк солиғидан озод этиш таклиф қилинмоқда.

Бундай ёндашувнинг аҳамияти рақамнинг ўзида эмас, унинг ортида турган имкониятда. Банк балансида турган объект бугун даромад келтирмаётган бўлиши мумкин. Эртага шу бино ишлаб чиқариш чегига, хизмат кўрсатиш нуқтасига ёки янги бизнес майдонига айланса, у ерда иш ўринлари пайдо бўлади, маҳсулот ва хизматлар яратилади, солиқ тушумлари шаклланади. Яъни “музлаб” турган актив яна ҳаракатга келади.

Шу жиҳатдан ер ва давлат активларига оид ташаббусларни бир нуқтада бирлаштириш мумкин: иқтисодиётга керак бўлган ресурcни ҳаракатсиз ҳолатда ушлаб турмаслик. Ер аукциондан кейин ишга тушиши, давлат мулки хусусий сектор қўлида

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

янги қиймат яратиши, тадбиркорнинг сармояси эса имкон қадар тез ишлай бошлаши керак. Бугунги ислохотларнинг иқтисодий мазмуни ҳам тобора шу мезон билан ўлчанмоқда.

Демак, бугунги вазифа ер ва бошқа иқтисодий ресурcларни ҳаракатга келтириш билан чекланмайди. Уларнинг қандай ишлаётганини, лойиҳалар қай даражада амалга оширилаётгани ва ажратилган ресурc қандай натижа бераётганини аниқ кўриб бориш керак. Бу эса ер муносабатларида рақамли технологиялар аҳамиятини янада оширади.

Бугун сунъий интеллект ва замонавий рақамли технологиялар ҳаётимизнинг қўллаб соҳаларига кириб келаётган бир пайтда ердан фойдаланиш тизими ҳам бу жараёндан четда қолмаслиги керак. Очик мулоқотда келтирилган

рақамлар бу имкониятнинг иқтисодий самарасини кўрсатади. Сунъий интеллектдан фойдаланган корхоналарнинг 54 фоизда маҳсулотга талаб кескин ошган, 25 фоизда таннарх сезиларли қайтарилган, 40 фоизда даромад ўсгани ҳисобига ишчиларнинг ойлиги 10 фоиздан юқори кўтарилган.

Шу асосда “10 минг корхона учун — сунъий интеллект ҳамкор” дастурини йўлга қўйиш таклиф этилди. Дастур доирасида сунъий интеллектни жорий этиш харажатларининг 50 фоизини компенсация қилиш, янги маҳсулотлар учун сунъий интеллект моделларини яратишда суперкомпьютер имкониятларидан беғул фойдаланиш имконини бериш кўзда тутилмоқда. Бу мақсадлар учун дастлабки босқичда 100 миллион доллар ажратилиши белгиланган.

Масалан, сунъий йўлдош маълумотлари ва сунъий интеллект ёрдамида фойдаланилмаётган ерларни аниқлаш, экинлар ҳолатини баҳолаш, ер деградациясини кузатиш мумкин. Аукционда сотилган ер бўйича эса “тадбиркор қурилишни бошлади”, “лоиҳа белгиланган суръатда кетипти”, “объект ишга тушди” каби жараёнларни масофадан кузатиш имконияти кенгайди.

Рақамлаштиришнинг энг муҳим жиҳати назоратнинг ўзи мақсад бўлиб қолмаслигида. Технология орқали тўпланган маълумот кейинги қарорлар учун иқтисодий асосга айланади. Рақамли тизим қайси ҳудудда ер тезроқ ўзлаштирилаётгани, қайси лойиҳалар кўпроқ инвестиция жалб қилаётгани, қайси ерлар узоқ вақт ишга тушмай тургани ва қайси ҳудудда ердан фойдаланиш юқори қиймат яратаётганини аниқ кўрсатиб беради.

Шу маънода, келажакда рақамли кадастрни фақат ернинг қарерда жойлашгани ва кимга тегишли эканини кўрсатадиган маълумотлар базаси сифатида тасаввур қилиш етарли бўлмайди. У ернинг иқтисодий ҳаётини ҳам кўрсатадиган тизимга айланиши мумкин. Ер қачон аукционга чиқарилди, қанчага сотилди, унга қанча инвестиция киритилди, нечта иш ўрни яратилди, қанча маҳсулот ишлаб чиқарилди — буларнинг барчаси ягона рақамли манзарада акс этса, ер сиеcати ҳам аниқ маълумотларга таянади.

Рақамлар ердан фойдаланиш жараёнини кўриш имконини берса, энди навабт уларни иқтисодий натижа билан бағлашга келади. Чунки мамлакат тараққиёти олдиға қўйилаётган катта мақсадлар ҳар бир ресурcдан самарали фойдаланишни талаб қилади. Очик мулоқотда 2026 йилда ялпи ички маҳсулотнинг 180 миллиард доллардан, экспортни 40 миллиард доллардан ошириш вазифаси белгиланди.

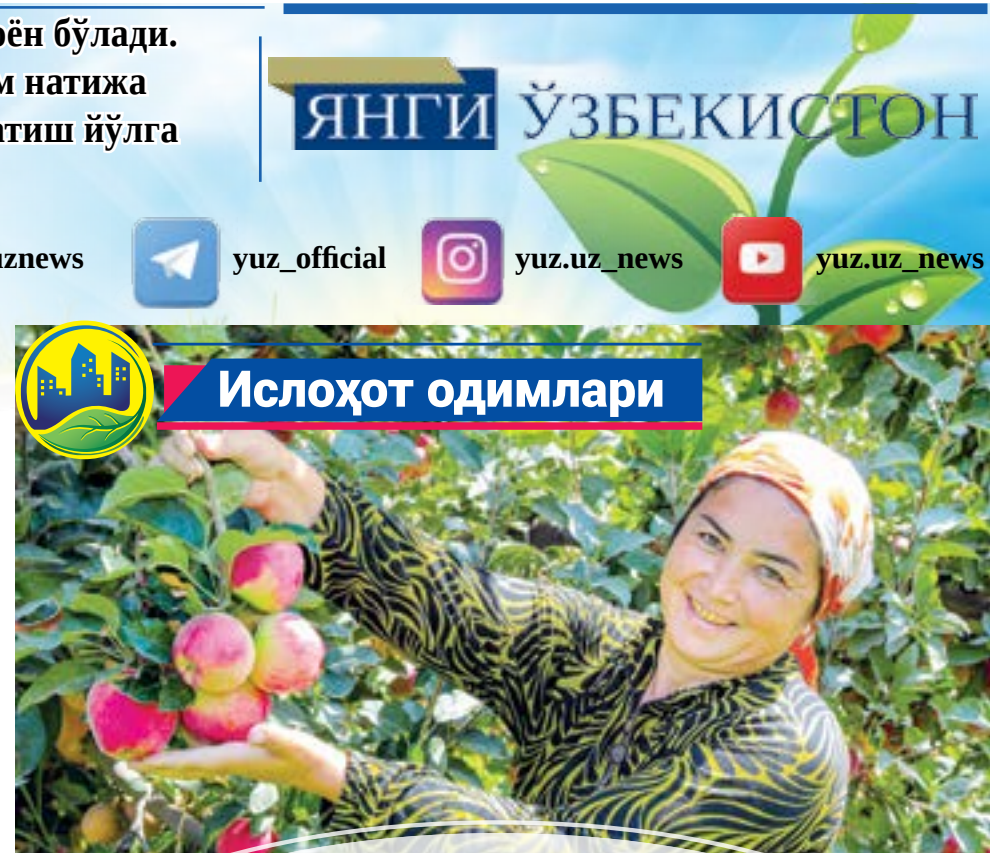
Бундай мақсадларга эришишда инвестиция, саноат, экспорт, технология ва инсон капиталли билан бир қаторда ер ресурcларидан қандай фойдаланилаётгани ҳам муҳим аҳамият касб этади. Чунки янги корхона учун ер ишлаб чиқариш майдони, инвестор учун капитал қўйилмаси, ҳудуд учун янги иш ўрни ва даромад манбаи, давлат учун эса иқтисодий ўсишнинг бир қисмига айланадиган ресурcдир.

Шу нуқтаи назардан, ер ислохотларининг кейинги босқичида аукционнинг ўзига эътибор қаратиш билан чекланиб қолиш етарли бўлмайди. Ер қанчага сотилган муҳим, лекин ундан кейин унга қанча инвестиция киритилгани, қанча иш ўрни яратилгани, қандай маҳсулот ишлаб чиқарилгани, қанча экспорт қилингани ва ҳудуд иқтисодиётига қандай ҳисса қўшилгани янада муҳим натижадир.

Бунинг учун ердан фойдаланиш самарадорлигини баҳолайдиган аниқ мезонлар тизими шаклланиши мумкин. Ер майдонига тўғри келадиган инвестиция ҳажми, яратилган иш ўринлари, ишлаб чиқариш қиймати, экспорт тушуми, бюджетга тушган маблағ каби кўрсаткичлар ернинг иқтисодий қайтими баҳолашда муҳим асос бўлади. Бундай ёндашув аҳоли ҳисса қайси лойиҳалар самарали ишлаётганини, қайси ерлар юқори қиймат яратаётганини кўрсатиб беради.

Шунда ер сиеcатидаги саволнинг ўзи ҳам табиий равишда ўзгаради. Ер кимга берилди, қанчага сотилди деган саволлар билан бирга у ерда нима яратилди, қанча қиймат ҳосил қилинди ва ҳудуд ҳаётида қандай ўзгариш пайдо бўлди деган саволлар ҳам биринчи ўринга чиқади.

Ер — авлоддан авлодга ўтиб келаётган бойлик. Унинг имконияти келганган, шунинг учун ҳар бир қаричидан унумли фойдаланиш муҳим. Ер ислохотининг натижаси уни қанчага сотишда эмас, унда қанча иш ўрни яратилган, қанча маҳсулот ишлаб чиқарилгани ва одамлар ҳаётига қандай наф келтираётганида кўринади. Янги ёндашувнинг моҳияти ҳам шунда.

Ислохот одимлари

Инсон ҳаётида шундай ҳолатлар бўладики, уларни ҳал қилишни ортга суриб бўлмайди. Беморга тиббий ёрдам, ишсиз оилага даромад манбаи, кексаларга меҳр-мурувват, ногиронлиги бўлганга муносиб шароит керак. Шунинг учун ижтимоий ҳимоя ҳақида гап кетганда, аввало, рақамлар ёки дастурларни эмас, улар ортида турган инсон тақдирини кўриш муҳим.

Назира МУХТОРОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг
Меҳнат, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси

Кейинги йилларда Ўзбекистонда ижтимоий сиеcатга муносабат айнан шу нуқтаи назардан ўзгарди. Давлатимиз раҳбари раислигида 3 сентябрь куни камбағалликни қисқартириш ва аҳоли даромадини ошириш бўйича ишларни янги босқичга олиб чиқиш масалалари юзасидан ўтказилган видеоселекторда ҳам инсон қадрини улуғлаш, эҳтиёжманд оилаларни барқарор даромад манбаига олиб чиқиш ва ижтимоий ҳимоя самарадорлигини оширишга қаратилган янги ташаббуслар илгари сурилди.

Президентимиз ислохотлар марказига инсон қадрини кўяр экан, ижтимоий ҳимояни фақат эҳтиёжманд аҳолига моддий кўмак бериш билан чекланадиган соҳа эмас, балки инсоннинг муносиб яшashi, меҳнат қилиши, сифатли тиббий хизмат олиши ва оғир вазиятда давлат кўмагини ҳис қилишга хизмат қиладиган яхлит тизим сифатида белгилаб берди.

Ҳар қандай сиеcатнинг самараси, аввало, инсон ҳаётидаги ўзгариш билан ўлчанади. Президентимиз ташаббуси билан камбағалликни қисқартириш масаласининг давлат сиеcати даражасига олиб чиқилиши ижтимоий сиеcатдаги муҳим бурилишлардан бири бўлди. Натижада йил бошида 5,8 фоизни ташкил этган камбағаллик даражаси бугунга келиб 3,9 фоизга тушди. Эҳтиёжманд аҳоли сони 2 миллион 200 мингдан 1,5 миллионга қайтди. 49 туман ва 3429 маҳалла ишсизлик ва камбағалликдан холи ҳудудга айланиб бормоқда.

Бироқ ҳудудлар бўйича натижа бир хил эмаслиги, бир хил ресурcдан фойдаланган туманларда самарадорлик кескин фарқ қилаётгани алоҳида йил бошида кўрсатиб ўтилди. Масалан, Шароф Рашидов ва Қарши туманларига 2 триллион 300 миллиард сўмдан кредит ресурcи берилган. Шароф Рашидов туманида мазкур маблағ ҳисобига 30 минг одам камбағалликдан чиқарилган бўлса, Қарши туманида 13 минг эҳтиёжманднинг шароити яхшилланган. Демак, кредит ажратилишнинг ўзи яқини натижа эмас. Асосий мезон ҳар бир лойиҳа қанча доимий иш ўрни очгани ва қанча оилани барқарор даромад манбаига олиб чиққандир.

Селектордаги ташаббусларнинг энг муҳим жиҳати ҳам шундаки, камбағалликни

қисқартиришга энди фақат маблағ ажратиш ёки бир мартикал ёрдам кўрсатиш нуқтаи назаридан эмас, балки инсонни даромадли меҳнатга олиб кириш, тадбиркорлик ташаббусини қўллаб-қувватлаш ва унинг натижадорлигини таъминлаш вазифаси сифатида қаралмоқда. Аҳоли ва тадбиркорларга бозор, технология, касб, бизнес режа ва сотув занжирини қамраб олган комплекс ечим бериш зарурлиги таъкидланди.

Шунингдек, эҳтиёжманд оилалардаги 48 минг болани касб-ҳунар ва замонавий кўникмага йўналтириш, бола парварishi билан банд бўлган 10 мингдан зиёд аёл учун уйда ёки маҳалланинг ўзида даромадли меҳнат қилиш имкониятини кенгайтириш вазифалари белгиланди. Бу ташаббуслар ижтимоий ҳимоянинг фақат бугунги эҳтиёжни қоплаш эмас, балки оиланинг келгуси иқтисодий барқарорлигини таъминлашга қаратилганини кўрсатади.

Янги тизимда ҳар бир вилоят ва туман бўйича ҳоким бошчилигида махсус штаблар ташкил этилади. Банклар, бандлик идоралари ва иқтисодий комплекс ташкилотлари аҳоли бандлиги ва даромадини ошириш масалаларини жойини ўзида ҳал қилади. Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари ҳафтанинг уч кунини бе-восита камбағаллик ва бандлик масалаларига бағишлайди. Молиявий ресурcлар ва қарор қабул қилиш ваколатларининг катта қисми туман даражасига туширилади.

Ижтимоий ҳимоя механизмлари ҳам янги ёндашув асосида тақомиллаштирилади. Ижтимоий реестрга киритишда фақат оила даромади эмас, балки сурункали касаллик, ногиронлик, кўп болалилик, оила азозларининг хорижда ишлаётгани ва бошқа ижтимоий омилини ҳисобга оладиган кўп ўлчовли баҳолаш тизимига ўтилади. Уч ёшгача фарзанди бор оилаларда камбағаллик даражаси ўртача 6,5 фоизни ташкил этаётганини инобатга олиниб, бола парварishiлаётган ота-оналарни уйда ёки маҳалланинг ўзида ишли ва даромадли қилиш чоралари белгиланди.

Бундай кенг қўламли ижтимоий ислохотлар парламент зиммасига ҳам катта масъулият юклайди. Давлатимиз раҳбари белгилаб берган устувор вазифаларни барқарор ҳуқуқий механизмга айлантириш, қабул қилинган

қонунларнинг амалда қандай ишлаётганини назорат қилиш ва ҳаётнинг ўзи қўётган янги масалаларга ҳуқуқий ечим топиш парламент фаолиятининг муҳим вазифасидир.

Селекторда ҳудуд раҳбарлари олдиға йил якунига қадар 350 минг кишини доимий ишга жойлаштириш, яна 1 миллион одамнинг даромадини ошириш ва 230 мингта оилани камбағалликдан чиқариш вазифалари қўйилди. Бу рақамлар ортида ҳар бир оиланинг тақдири, ҳар бир инсоннинг меҳнат қилиш ва муносиб яшаш ҳуқуқи турибди.

Бугун олдимиздаги энг муҳим мақсад — ижтимоий давлат деган юксак конституциявий тамойилни ҳар бир инсон ўз ҳаётида ҳис этадиган воқеаларга айлантиришдан иборат. Бунинг учун парламент фақат замон билан ҳамнафас қонунлар қабул қилибгина қолмай, жамиятдаги ўзгаришларни олдиндан кўра билиши, инсон манфаатларига дахлдор ҳар бир масалага ҳуқуқий ечим топишда ташаббускор бўлиши керак. Зеро, инсон қадрини улуғлаш сиеcати халқ вакилларининг ҳам энг юксак мақсади — ҳар бир фуқаро Конституцияда белгиланган ижтимоий ҳуқуқ ва қафолатларни қўллаш ҳаётида реал ҳис этадиган мустаҳкам ҳуқуқий муҳит яратишни талаб этади.

Камолот пиллапояси

Мактабгача таълим тизими ҳар қандай давлатнинг ижтимоий ва интеллектуал тараққиётида муҳим ўрин тутлади. Чунки боланинг дунёқараши, нутқи, тафаккури, мулоқот қобилияти, жисмоний ва ижтимоий кўникмалари айнан мактабгача таълим даврида шакллана бошлайди. Бу тизимни ривожлантириш нафақат таълим соҳаси, балки мамлакатимизнинг узок муддатли тараққиёт йўлининг муҳим йўналишларидан биридир.

КЕЛАЖАККА ТИКИЛАЁТГАН САРМОЯ

Муҳаббат ШАРАПОВА,
Ўзбекистон Қаҳрамони

Кейинги йилларда айни соҳани ислоҳ қилиш, болаларни сифатли таълим-тарбия билан қамраб олиш, янги боғчалар қуриш, мавжуд муассасаларни реконструкция қилиш ва хусусий сектор иштирокини кенгайтиришга катта эътибор қаратилмоқда.

Соҳада давлат-хусусий шериклик механизмлари жорий этилиши мактабгача таълим инфратузилмасини кенгайтириш учун янги имкониятларни юзага келтирди. Давлат томонидан яратилаётган ҳуқуқий ва иқтисодий шароитлар хусусий тадбиркорларни ижтимоий аҳамиятга эга ушбу соҳага инвестиция қилишга рағбатлантирмоқда. Мактабгача таълим соҳасидаги ислохотларнинг асосий мақсади болаларни мактабгача таълим билан кенг қамраб олиш баробарида таълим-тарбия сифатини ҳам оширишдан иборатдир.

Бу жараёнда мактабгача таълим ташиклотларининг моддий-техник базасини яхшилаш, замонавий бинолар қуриш, уларни ўқув-методик жиҳозлар билан таъминлаш, шунингдек, болалар учун хавфсиз ва қулай муҳит яратиш муҳим вазифалар сифатида намойён бўлмоқда.

Бунёдкорлик

Навбахор туманида миллиардлаб маблағ эвазига кўп қаватли, замонавий мактаб бинолари қуриляпти. Эски бинолар мукамал таъмирланиб, зарур ҳолларда қўшимча иморатлар қад ростляпти.

— Туманимизда 37 та умумий ўрта таълим мактаби бор. Уларда 18 минг 250 йигит-қиз таълим олади, — дейди Навбахор тумани мактаб ва мактабгача таълим бўлими бошлиғи Абдухалим Қаршиев. — Ҳозир ҳудуддаги 115 та объектда ободонлаштириш, қурилиш-бунёдкорлик ишлари бажарилляпти. Шундан 10 таси ижтимоий соҳа, жумладан, умумий ўрта таълим мактабларига тўғри келади. Улардан 8 тасида қўшимча бинолар қурилмоқда. Ўқувчиларимиз муносиб шароитда таълим олиши учун мактаблар замонавий жиҳозлар билан таъминланади. Қурилиш-таъмирлаш ишлари сифати, унинг лойиҳа асосида бажарилиши доимий назоратда. Янги қуриладиган таълим ташиклотларида, объектларда энергия тежамкорлиги ҳам алоҳида эътибор қаратилляпти. Тўсқинсиз муҳит, яъни инклюзив таълим оладиган ўқувчилар учун ҳам барча шароит яратиб берилмоқда.

Хусусан, тумандаги 1-мактабда 10 миллиард 815 миллион 800 минг сўм эвазига мавжуд 840 ўринли ўқув биноси мукамал таъмирланди. Шунингдек, қўшимча 480 ўринли янги бино қуриляпти.

Навкар маҳалласидаги 14-умумий ўрта таълим мактаби ҳам ана шу рўйхатдан жой олган. Мактабда 660 ўқувчи тахсил олади. Мавжуд бино эса 200 ўринга мўлжалланган эди. Талабдан келиб чиқиб эски бино мукамал таъмирланди. Қолаверса, 340 ўринга мўлжалланган 3 қаватли янги бино қуриляпти. Лойиҳа қиймати 5 миллиард 760 миллион сўмини ташкил этади.

Навбахор маҳалласида жойлашган 8-умумий ўрта таълим мактаби бутунлай янги қиёфага кирди. Мактабнинг мавжуд эски ўқув биноси мукамал таъмирланди ва янги қўшимча бинога эга бўляпти. Бу ишлар

ЗАМОНАВИЙ ИМКОНИАТЛАР ТАЪЛИМ СИФАТИ ОШИШИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

учун Ислон тараққиёт банки ва ОПЕК ҳалқаро тараққиёт жамғармасидан 3 миллиард 386 миллион 600 минг сўм ажратилган. — Мактабимизнинг 525 ўринли биносидан 700 ўқувчи таълим олиб келаётган эди, — дейди Навбахор туманидаги 8-умумий ўрта таълим мактаби директори Гавҳар Раҳимова. — Мактаб 1956 йилда қурилган. Ҳозир 240 ўринли қўшимча бино қуриб берилляпти. Утган ўқув йилида 48 битирувчимиздан 10 нафар муддатидан олдин талаба бўлди. Ҳозир устозларимиздан 5 талаба 70 фойзли вазир устамасига эга. Олий тоифа ва биринчи тоифали ўқитувчиларимиз сафи кенгайиб бормоқда. Сертификат олган ўқувчи ва ўқитувчиларимиз сони йилдан йилга ошиб бормоқда. Албатта, бу бизга яратиб берилётган замонавий шароитлар, қўшимча дарслар, тўғрақарларнинг натижаси. Келгусида янги қуриб берилётган бинолар ўқитувчи ва ўқувчиларимизнинг билимини янада оширишда, бундан-да катта ютуқларга эришишга кучли рағбат бўлади. Қўшимча бино бошлангич синф ўқувчиларимизга мослаштирилган бўлиб, у ерда

инклюзив таълим олувчи ўқувчилар учун ҳам синф хоналари бор. Навбахор туманидаги 22-умумий ўрта таълим мактабидан лойиҳа қиймати 3 миллиард 448 миллион 300 минг сўмлик иш бажарилмоқда. Хусусан, 180 ўринли бино мукамал таъмирланди ва 240 ўринга мўлжалланган қўшимча бино барпо этилмоқда. Қуриладиган ҳар бир мактабда инклюзив таълимга жиддий эътибор берилмоқда. Уларда лифтлар, замон талабига мос синфхоналар ва жиҳозлар бўлади. Бундай имкониятлар ўқувчига ҳам, ўқитувчига ҳам шижоат беради.

— Мактабимизнинг 180 ўринга мўлжалланган эски биносидан 446 ўқувчи тахсил олар эди, — дейди тумандаги 22-умумий ўрта таълим мактаби директори Иzzат Сонпов. — Ҳозир мактабимизга янги бино қуриб берилмоқда. Эски биноларда энг катта хоналар сигими 25 ўқувчига мўлжалланган эди. Янги бинода барча хоналарда 30-35 ўқувчи таълим олиш имкониятига эга.

Навбахор туманидаги 5-умумий ўрта таълим мактаби ҳам намунали таълим

санитария-гигиена талаблари ҳамда тиббий хизматни ташкил этиш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш зарур.

Энг муҳим омиллардан бири малакали кадрлар таъминотиридир. Замонавий боғчада фаолият юритаётган педагог нафақат болани парвариш қилиши, балки унинг нутқи, тафаккури, ижодий қобилияти, мустақил фикрлаши ва ижтимоий кўникмаларини ривожлантира олиши керак.

Келгусида Қашқадарё вилоятида ДХШ асосидаги мактабгача таълим ташиклотлари тармогини янада кенгайтириш учун ҳудудлар кесимидаги мавжуд эҳтиёжни чуқур ўрганиш мақсадаги мувофиқ. Айниқса, қамров нисбатан паст бўлган қишлоқ ва маҳалла-лардаги бўш ер майдонларидан самарали фойдаланиш, соҳага тадбиркорларни жалб қилиш ва инвестиция лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш гоат муҳим.

Кенг қўламли ислохотлар натижасида бутун вилоятда мактабгача таълим

бошқарув усуллари, замонавий таълим технологиялари ва инновацион ёндашувларини ҳам олиб қиради.

Биринчидан, янги ташиклотлар очилиши натижасида болаларнинг боғчаларга қамров даражаси ошади.

Иккинчидан, маъкур муассасалар аҳоли, айниқса, ёш оилалар учун катта қулайлик яратди. Боғчанинг яшаш жойига яқинлиги ота-оналарнинг вақтини тежайди.

Учинчидан, ҳудудларда қўшимча иш ўринлари яратилади. Бу орқали тарбиячи, педагог, психолог, тиббиёт ходими, ошпаз ва бошқа мутахассисларга эҳтиёж қондирилиб борилади.

Тўртинчидан, хусусий муассасалар ўртасидаги соғлом рақобат таълим хизматлари сифати ошишига ижобий таъсир кўрсатади.

Мактабгача таълим тизимини ривожлантиришда фақат муассасалар сонини кўпайтиришнинг ўзи етарли эмас. Қуриладиган ҳар бир боғча замонавий таълим талабларига тўлиқ жавоб бериши лозим. Бунда бинолар хавфсизлиги, хоналарнинг болалар ёшига мослиги, ўйин ва спорт майдончалари мавжудлиги, овқатланиш шароитлари,

ташиклотларига қамров даражаси 13 фойздан 75 фойзга ошгани қандай юқори натижалар қўлга киритилаётганидан далолат беради. 2026 йилда қабул қилинган янги ёндашувларга кўра, қамров даражаси 80 фойздан паст бўлган туман ва шаҳарларда мактабгача таълим ташиклотларини ДХШ асосида таълим этувчи тадбиркорлик субъектларига қатор қўшимча имтиёз ва енгилликлар белгиланди. Улар орасида айрим ҳолатларда 30 йил давомида ижара тўловини ундирмаслик ва ҳар бир тарбияланувчи учун харажатларнинг 50 фойзи миқдоридан субсидия ажратиш каби механизмлар назарда тутилган. Бундай имкониятлар Қашқадарё каби аҳолиси кўп ва ҳудуди кенг вилоятларда мактабгача таълим тармогини жадал кенгайтиришга хизмат қилади.

Янги қуриладиган ҳар бир боғча фақатгина бино эмас, балки боланинг соғлом, билимли, ижодкор ва баркамол шахс бўлиб вояга етиши учун зарур таълимий муҳит сифатида шакллантирилиши лозим.

Мактабгача таълимга йўналтирилаётган инвестиция мамлакатимизнинг эртанги интеллектуал ва ижтимоий салоҳиятига киритилаётган энг буюк сармоядир.

Юртдошларимиз орасида оддий умумтаълим мактабларида “ўқиш сифати паст, билимли ўқитувчиларнинг ҳаммаси хусусий мактабларда”, қабилидаги гап-сўзларни эшитиб қоламиз. Тўғри, оддий мактабларда болалар бир навбатда кечга қадар ўқитилмайди. Чунки ўқувчиларнинг кўпчилиги бунга имкон ҳам бермайди. Бироқ айни пайтда одатий мактабларда ҳам 1000-2000 доллар миқдоридан маош олиб ишлаётган педагоглар талайгина. Бу эса ўз-ўзидан бўлмайди. Зеро, ўқитувчига энг юқори баҳо ўқувчиси эришган ютуқлар учун берилади. Шу маънода, оддий мактабларда ҳам миллий сертификатлар сони, олий таълимга кириш кўрсаткичи ортиб борапти.

100 ФОЙЗЛИ НАТИЖА

Бунда нималар муҳим омил бўляпти?

Масалан, Қорақалпоғистоннинг Амударё туманидаги 36-мактабни бу йил тамомлаган 25 битирувчининг барчаси олий таълимга ўқишга кирди. Мактаб ўқитувчиларининг 40 дан ортиғида, ўқувчиларнинг 82 нафарида миллий ва халқаро сертификатлар мавжуд. 4 нафар муаллим Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими аълочиси. Шунингдек, педагоглар орасида бошқа фахрий унвонлар билан тақдирланганлар бор. Шунга монанд мактаб ўқувчиларининг фан олимпиадаларидаги натижалари ҳам йилдан йилга ўсиб борапти. Жумладан, инглиз тили фани бўйича халқаро “ELLO олимпиадаси”да мактабнинг 4-синф ўқувчилари туман босқичида биринчи, Қорақалпоғистон Республикаси босқичида эса иккинчи ўринни эгаллади. 11-синф битирувчиларидан бири Малайзиядаги нуфузли олимпиадага ўқишга қабул қилинди. Қолган 24 нафари эса республикамизнинг турли нуфузли олий таълим муассасаларида тахсилни давом эттиради.

36-мактабда ўзи ҳам, ўқувчилари ҳам муваффақиятга эришаётган фидойи устозлар кўп. Жумладан, физика фани ўқитувчиси. Хушнуд Чаршамов Ўқитувчилар олимпиадасининг Қорақалпоғистон Республикаси босқичида биринчи ўринни эгаллади. Олий тоифали педагог миллий ва халқаро сертификатлар соҳиб сифатида вазир устамасини олади. Шунингдек, педагог кадрлар аттестациясидан муваффақиятли ўтиб, 70 фойзли устамани ҳам олиб келяпти. Ҳамма даромадини ҳисоблаганда, Хушнуд Чаршамов салкам 2000 доллар миқдоридан ортик маош олиб келяпти.

видеокамера орқали ўқитувчиларнинг дарсини мунтазам кузатиб бораган. Мақсадимиз битта — натижага эришиш.

Маъкур мактабда битирувчи ёшларни олий таълимга кириш имтиҳонларига тайёрлашга алоҳида эътибор берилади. Қарийб 40 ўқитувчининг барчаси ўзига бириктирилган ўқувчига қўшимча дарс ўтади. Олий-гоҳларга тайёрловчи “Абитуриент” штаби ташкил қилинган. Агар ўқувчи бирор ўқув марказига қатнаётган бўлса, унга масъул ўқитувчи ўша марказга ҳам бориб, болада қанақа ютуқлар, қандай камчиликлар бўлаётгани юзасидан мулоқот қилади. Бунинг натижаси ўлароқ, мактаб битирувчиларининг камида 2 та сертификат олиши табиий ҳол бўлиб қолди. Бу йил, айниқса, сертификатлар сони бўйича рекорд натижага эришилди. Тўрт нафар ўқувчи 189 баллни қўлга киритиб, муддатидан олдин талаба бўлди.

— Мактабимиз рейтингининг ошиб бориши ва бунинг ортдан келадиган эътирофлар бизни янада илгор ишлаш, ютуқлар салмогини кўпайтиришга ундайдир, — дейди Фотима Қаримова. — Эшларни олий маълумотли, эл қорига ярайдиган инсонлар этиб тарбиялаш билан боғлиқ режаларимиз кўп. Шу маънода, ўқувчиларнинг билимини тез-тез синовдан ўтказиб, ўзимизга керакли хулоса чиқарамиз ва бу бўйича жиддий ишлаймиз. Бундан ташқари, ҳар чорақда назорат иши оламиз ва тахлил қиламиз. Битта чорақда натижага эриша олмаган ўқувчига кейинги чорақкача имкон берамиз. Уша ўқувчи ҳаракат қилади, ўз устида ишлайди. Каттиқ ўқийди. Қарабсизки, кейинги чорақда натижа яхши бўлади.

Ҳар бир битирувчига — бир ўқитувчи

Фаргона шаҳридаги 48-мактаб раҳбари Фотима Қаримова билан сўхбатлашар эканмиз, битирувчилар билан боғлиқ, ибрат қилса арзғулик ажойиб тажриба ҳақида эшитдик. Мактабда ҳар бир битирувчига бир ўқитувчи бириктирилиб, олимпиада имтиҳон топшираётганда ўқувчининг ёнида туришга масъул бўлади.

— Шунинг учунми, натижамиз яхши. 3-4 йилдан бўён олий таълимга кириш бўйича 100 фойз кўрсаткичга эришиб келямиз. Устозларимиз тажрибали, яхши таълим беради. Барча дарслар кўргазмали қурул ва инновацион ёндашув асосида ўтилади. Аксарият ота-оналар фарзандларини хусусий мактабларда ўқитиш пайида бўлиб қолган бир пайтда оддий мактабда ўқиб ҳам юқори натижага эришиш мумкин. Бунинг учун, биринчи навбатда, назорат бўлиши керак деб ўйлайман. Агар мактаб раҳбари қатъий назорат қилмаса, таниш-билишчиликка йўл қўйилса, жон куйдириб, фидойи бўлиб ишлаганга ҳам, ўртамайна дарс берадиган ўқитувчига ҳам бир хил кўз билан қаралса, бундай жамоа ҳеч қачон юксала олмайдир. Назоратни қучайтиришда ота-оналарнинг ҳам роли муҳим. Бироқ айрим ота-оналар “мактаб ўзи ҳал қилсин, ўқитсин, тарбияласин”, деб болани бутунлай мактаб ихтиёрига топшириб қўяди. Бу — энг хавотирли жиҳат. Ота-она ҳам, мактаб ҳам бир мақсадда бир томон бўлиб болани назорат қилса, турли қўнгилсизликлар бўлмайди. Ўқувчи тўғри юриб, тўғри туриши, яхши ўқиши кераклигини ҳис қилиб туради. Шу маънода, ота-оналарга “келиб дарсларимизга киришлар, дарс жараёнини қанча кўп кузатсангиз, шунча хурсанд бўламиз”, дейман. Ўзим ҳам

Кичик жамоадан катта ютуқлар

Мирзобод туманидаги 33-мактабнинг 10 нафар битирувчиси тест синовларидан муваффақиятли ўтиб, олий таълим муассасаларига қабул қилинди. Ибрат қилса арзғулик бундай мактабларни мамлакатимизнинг турли ҳудудидан учратиш мумкин. Бу натижалар ҳақида таълим соҳасига қаратилган юксак эътибор мумкин. Бунинг мисоли ўлароқ, яқинда Жиззах вилоятининг Ғаллаорол, Форш, Бахмал, Зомин сингари ҳудудларидаги мактабларга узок қишлоқлардан келувчи ўғил-қизлар учун 15 та микроавтобус ажратилди.

“Ўзбекистон — 2030” стратегиясида олис ва чекка ҳудудлардаги мактаб ўқувчиларига муносиб шароит яратиш, узогини яқин қилиш мақсадида мактаб автобуслари ажратилиш кўзда тутилган. Шу маънода, айни қуларда пойтахтда ҳам ўқувчиларнинг мактабга қандай қатнаши ва мактаб автобусларига эҳтиёжи сўровнома асосида ўрганилмоқда. Демак, микроавтобусларга эҳтиёж ҳамда заруратдан келиб чиқиб ушбу тизимни жорий этиш масаласи ҳам кўриб чиқилди.

Бугун Президент таълим муассасалари ва ихтисослаштирилган мактаблар қатори оддий умумтаълим мактабларига ҳам хорижий тил эгалари, тажрибали педагоглар олиб келиняпти. Янги ўқув йили бошида Андижоннинг энг чекка Қўрғонтепа туманидаги 27-мактабда филиппинлик педагог инглиз тилидан дарс бера бошлади. Аста-секин тумандаги бошқа мактаблар ҳам шундай муаллимлар билан таъминланади. Бу тажриби барча ҳудудда йўлга қўйилиши кўзда тутилган.

Муножат МўМИНОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Ғолиб АБДУСАЛОМОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

